

REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2017 ROK

Województwo Kujawsko-Pomorskie

WSTĘP	6
I. DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	7
1.1 UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	7
1.2 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	8
1.3 AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU.....	10
1.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW REGIONU.....	15
1.5 POZIOM KVALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU.....	16
1.6 EFEKTYWNOŚĆ AKTYWNEJ POLITYKI RYNKU PRACY	18
II. CELE DŁUGOOKRESOWE DO ROKU 2020	20
III. CELE I ZADANIA RPD/Z NA 2017 ROK	21
CEL STRATEGICZNY 1: ZMNIEJSZENIE LICZBY OSÓB BEZROBOTNYC	22
Cel szczegółowy 1.1: Przeciwdziałanie bezrobociu	22
Zadanie 1.1.1 Działania podejmowane przez powiatowe urzędy pracy (PUP) ze środków Funduszu Pracy znajdujących się w dyspozycji samorządów powiatów oraz programy z rezerwy Funduszu Pracy w oparciu o przepisy wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	22
Zadanie 1.1.2 Program „Praca dla młodych”	24
Zadanie 1.1.3 Realizacja projektów w ramach Działania 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe” PO WER 2014-2020	24
Zadanie 1.1.4 Realizacja projektów w ramach Działania 1.2 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe” PO WER 2014-2020	25
Zadanie 1.1.5 Realizacja projektów w ramach Działania 1.3 „Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji” PO WER 2014-2020	26

Zadanie 1.1.6 Realizacja projektów w ramach Działania 8.1 „Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy” RPO WK-P 2014-2020	27
Zadanie 1.1.7 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.2.1 „Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia” RPO WK-P 2014-2020 ..	28
Zadanie 1.1.8 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.5.2 „Wsparcie outplacementowe” RPO WK-P 2014-2020	29
Zadanie 1.1.9 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.1 „Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze” RPO WK-P 2014-2020	30
Zadanie 1.1.10 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.2 „Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3” RPO WK-P 2014-2020	31
Zadanie 1.1.11 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.3 „Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach ZIT” RPO WK-P 2014-2020	32
Cel szczegółowy 1.2: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych	33
Zadanie 1.2.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej	33
Zadanie 1.2.2 Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy	34
Zadanie 1.2.3 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych ze środków PFRON realizowana przez powiatowe urzędy pracy	34
Zadanie 1.2.4 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych finansowana ze środków PFRON i budżetu Państwa realizowana przez PFRON	36
Zadanie 1.2.5 Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy - PFRON	38
Cel szczegółowy 1.3: Poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	40
Zadanie 1.3.1 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.1.1 „Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT” RPO WK-P 2014-2020	40
Zadanie 1.3.2 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.2.1 „Aktywne włączenie społeczne” RPO WK-P 2014-2020	41
Zadanie 1.3.3 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.2.2 „Aktywne włączanie społeczne młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym”	42
Zadanie 1.3.4 Realizacja projektów z zakresu tworzenia nowych przedsiębiorstw społecznych oraz rozwoju i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej w ramach Poddziałania 9.4.1 „Rozwój podmiotów sektora ekonomii społecznej” RPO WK-P 2014-2020	43
Cel szczegółowy 1.4: Wsparcie samozatrudnienia	44

Zadanie 1.4.1 Projekt „Pożyczki dla przedsiębiorczych” w ramach Działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” PO KL 2007-2013.....	44
Zadanie 1.4.2 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.3 „Wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w regionie” RPO WK-P 2014-2020.....	45
Zadanie 1.4.3 Doradztwo na rzecz osób rozpoczynających działalność gospodarczą i MMŚP w ramach KSU	46
Zadanie 1.4.4 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 6.2 „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” PROW na lata 2014-2020	47
Zadanie 1.4.5 Rozwój przedsiębiorczości przez podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej w ramach Poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” PROW 2014-2020.....	48
CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ KADR PRZEDSIĘBIORSTW	50
Zadanie 2.1 Wsparcie pracodawców w kształceniu osób pracujących w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego.....	50
Zadanie 2.2 Zachęty dla inwestorów tworzących miejsca pracy.....	51
Zadanie 2.3 Wsparcie MMŚP poprzez finansowanie usług rozwojowych - realizacja projektów z zakresu wdrażania Podmiotowego Systemu Finansowania Usług Rozwojowych dla przedsiębiorstw w ramach Poddziałania 8.5.1 „Wsparcie dostępu do usług rozwojowych” RPO WK-P 2014-2020	52
CEL STRATEGICZNY 3: PODNIESIENIE POZIOMU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH MIESZKAŃCÓW REGIONU	53
Cel szczegółowy 3.1: Zwiększenie znaczenia kształcenia zawodowego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy.....	53
Zadanie 3.1.1 Opiniowanie powoływania nowych kierunków kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych i monitorowanie nowo utworzonych kierunków	53
Zadanie 3.1.2 Organizacja konkursu dla szkół zawodowych pod hasłem – „Kształcenie dla potrzeb rynku pracy naszą misją”	54
Zadanie 3.1.3 Realizacja projektów w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego w ramach Poddziałania 10.1.3 „Kształcenie zawodowe w ramach ZIT”	54
Zadanie 3.1.4 Realizacja projektów w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego w ramach Poddziałania 10.2.3 „Kształcenie zawodowe” RPO WK-P 2014-2020	56
CEL STRATEGICZNY 4: WZROST EFEKTYWNOŚCI REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY	59

Cel szczegółowy 4.1: Rozwój usług pośrednictwa pracy, w tym EURES, poradnictwa zawodowego, informacji zawodowej oraz informacji o rynku pracy	59
Zadanie 4.1.1 Upowszechnianie informacji zawodowej - Kujawsko – Pomorska Wojewódzka Komenda OHP	59
Zadanie 4.1.2 Upowszechnianie informacji zawodowej – WUP w Toruniu	59
Zadanie 4.1.3 Upowszechnianie informacji dotyczących regionalnego rynku pracy	60
Zadanie 4.1.4 Świadczenie i rozwijanie usług informacji i poradnictwa zawodowego.....	61
Zadanie 4.1.5 Rozwój serwisu internetowego urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego - tutajestpraca.eu.....	62
Zadanie 4.1.6 Realizacja zagranicznego pośrednictwa pracy poprzez działania sieci EURES	62
Cel szczegółowy 4.2: Rozwój dialogu i współpracy na rzecz wzrostu zatrudnienia w regionie.....	64
Zadanie 4.2.1 Współpraca z partnerami społecznymi.....	64
Zadanie 4.2.2 Realizacja projektu pozakonkursowego w ramach Poddziałania 9.4.2 „Koordynacja sektora ekonomii społecznej" RPO WK-P 2014-2020.....	64
Zadanie 4.2.3 Program Aktywizacja i Integracja	65
Zadanie 4.2.4 Rozwój współpracy z agencjami zatrudnienia	66
Zadanie 4.2.5 Rozwój współpracy między WUP w Toruniu a Biurami Karier	66
IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	68
Tabela nr 1 Finansowanie zadań realizowanych w ramach RPD/Z na 2017 r.....	69
V. MONITORING REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2017 ROK	70
Tabela nr 2 Dane wyjściowe do monitoringu realizacji celów strategicznych RPD/Z na 2017 r. ..	71
Indeks użytych skrótów.....	74

WSTĘP

Podstawę przygotowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok (RPD/Z na 2017 r.) dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego stanowi *ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 z późn. zm.). W myśl art. 3 ust. 4 wyżej wymienionej ustawy samorząd województwa, na podstawie Krajowego Planu Działań, uwzględniając strategię rozwoju województwa, w tym w zakresie polityki społecznej, o których mowa w przepisach o samorządzie województwa i przepisach o pomocy społecznej, przygotowuje corocznie Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia, określający priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia. Dokument ten określa najistotniejsze zadania, jakie będą podejmowane w województwie w zakresie zwiększenia aktywności zawodowej jego mieszkańców oraz rozwoju aktywnej polityki rynku pracy.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok uwzględnia zapisy *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* oraz Komunikatu Komisji Europejskiej *EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i równoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*.

RPD/Z na 2017 r. został opracowany przez zespół składający się z przedstawicieli właściwych departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Kujawsko – Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - Oddział Kujawsko-Pomorski w Toruniu, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, Toruńskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu¹.

Funkcję koordynatora realizacji RPD/Z na 2017 r. powierzono Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy w Toruniu, który odpowiada za opracowanie, monitoring i sprawozdawczość RPD/Z na 2017 r. Instytucje zgłaszające określone zadania odpowiedzialne są za nadzór nad prawidłowym przebiegiem ich realizacji, monitoring oraz sprawozdawczość dotyczącą wykonania tych zadań.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 r. podlega opiniowaniu przez powiaty wchodzące w skład województwa kujawsko-pomorskiego, Kujawsko-Pomorską Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego oraz Wojewódzką Radę Rynku Pracy.

W Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok:

- przedstawiono diagnozę sytuacji na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim;
- wskazano cele długookresowe (do roku 2020) aktywnej polityki rynku pracy w regionie, w tym ich spójność ze strategią rozwoju województwa;
- przedstawiono cele i zadania RPD/Z na 2017 r.;
- wskazano źródła finansowania zadań realizowanych w RPD/Z na 2017 r.;
- zawarto informacje o sposobie monitorowania realizacji zadań ujętych w RPD/Z na 2017 r. oraz przyjętych wskaźnikach monitorowania.

---

¹ Zespół został powołany na podstawie Uchwały nr 1/12/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r. w sprawie trybu opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok.

I. DIAGNOZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM²

1.1 UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

W końcu 2015 r. województwo kujawsko-pomorskie zamieszkiwało 2 086,0 tys. osób, co stanowiło 5,4% ogółu ludności w Polsce; 40,4% ludności województwa mieszkało na wsi (w Polsce – 39,7%).

Liczba mieszkańców województwa od 2000 r. wzrosła o 0,9% (18 393 osoby). Od roku 2008 widoczne było jednak osłabienie tempa przyrostu liczby ludności. W 2015 r. różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ogółem – przyrost naturalny – była ujemna i wyniosła (-1333) osoby.

Jednocześnie w ostatnich latach w kujawsko-pomorskim obserwuje się też wydłużanie przeciętnego trwania życia. O ile w 2000 r. w województwie mężczyźni żyli przeciętnie 69,6 lat, natomiast kobiety 77,5 lat, to w 2015 r. było to odpowiednio: 73,5 lat dla mężczyzn i 81,3 lat dla kobiet.

W efekcie w naszym województwie, podobnie jak w całym kraju, **następuje proces starzenia się społeczeństwa**, co powoduje, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym spadł z 25,2% w 2000 roku do 18,2% w roku 2015, wzrósł natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym (z 61,0% do 62,7%) oraz poprodukcyjnym (z 13,8% do 19,1%). Warto zauważyć, że już aktualnie na terenie województwa mieszka więcej osób w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym.

LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2000 rok		2015 rok			
	osoby	%	osoby	%	zmiana do 2000 r.	
					w osobach	w %
Ogółem	2 067 817	100,0	2 086 210	100,0	18 393	0,9
Wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	521 337	25,2	378 825	18,2	-142 512	-27,3
Wiek produkcyjny (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	1 260 688	61,0	1 309 091	62,7	48 403	3,8
Wiek poprodukcyjny (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)	285 792	13,8	398 294	19,1	112 502	39,4

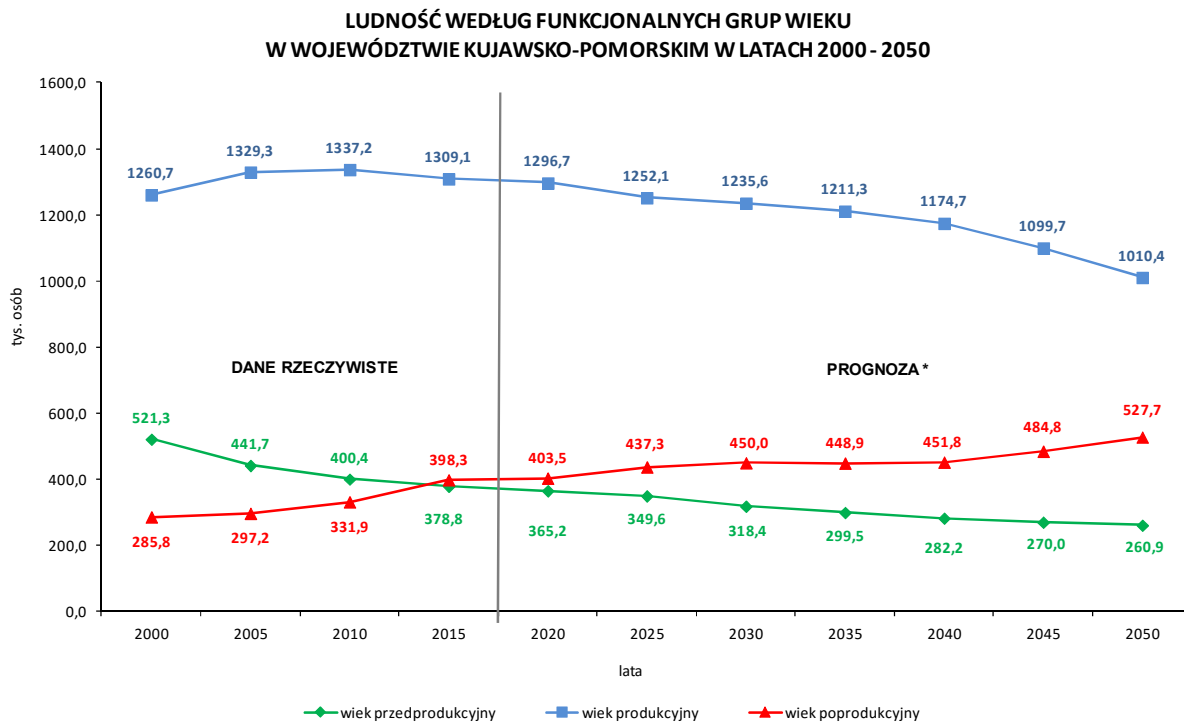
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl).

Niekorzystnie przedstawia się prognoza dotycząca ekonomicznych grup ludności. Z prognoz publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że od 2015 r. do 2020 r., przy ogólnym spadku liczby ludności województwa o 1,0%, liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się o 3,6%, a w wieku produkcyjnym o 0,9%, natomiast o 1,3% wzrośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. W dłuższym okresie prognozy są jeszcze bardziej niekorzystne: do 2050 roku mieszkańców regionu będzie ogółem mniej o 13,8% (spadek będzie dotyczył ludności w wieku przedprodukcyjnym – o 31,1%

² Jeśli nie podano inaczej, wszystkie informacje odnośnie sytuacji gospodarczej, społecznej i demograficznej pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS.

i produkcyjnym – o 22,8%, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększy się o 32,5%).

Pociąga to za sobą konsekwencje dla rynku pracy, zwłaszcza w kontekście **wydłużania aktywności zawodowej osób starszych**, a co za tym idzie – konieczności dopasowania ich kwalifikacji do oczekiwań pracodawców (poprzez rozwój form kształcenia pozaszkolnego i ustawicznego), a także dostosowywania miejsc pracy i upowszechniania zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwach.

*prognoza uwzględnia podniesienie wieku emerytalnego docelowo do 67 lat dla kobiet i mężczyzn
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl).

Utrzymująca się od kilku lat trudna sytuacja na kujawsko-pomorskim rynku pracy oraz otwarcie zachodnich rynków pracy, wpływają na emigrację zarobkową mieszkańców regionu. Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r. liczba emigrantów z naszego województwa, przebywających za granicą czasowo powyżej 3 miesięcy, wyniosła aż 106 588. Rodzi to coraz większe **wyzwania związane z transnarodową mobilnością pracowników**, dla obsługi której należy w większym zakresie wykorzystać potencjał sieci EURES (European Employment Service).

1.2 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Województwo kujawsko-pomorskie wciąż cechuje się **niższymi niż średnio w kraju wskaźnikami określającymi przedsiębiorczość mieszkańców**. W 2015 r. na 10 tys. ludności przypadało w województwie 927 podmiotów wpisanych w rejestrze REGON (o 162 mniej niż ogółem w Polsce). W 2015 r. na 10 tys. ludności przypadało w regionie 82 nowo zarejestrowanych i 74 jednostki wykreślone z rejestru REGON (w Polsce odpowiednio: 94 jednostek nowo zarejestrowanych i 76 – wykreślonych).

Jednocześnie na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie kujawsko-pomorskim 11 – to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w Polsce – 12 osób).

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE
KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 2010-2015 - podstawowe wskaźniki**

Wyszczególnienie	Polska		Województwo kujawsko-pomorskie			
	2010 r.	2015 r.	2010 r.	2015 r.*		
				różnica do Polski	zmiana do 2010 r.	
	jedn. gosp.				w %	
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1015	1089	886	927	-14,8	4,7
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	104	94	93	82	-12,4	-11,8
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	62	76	74	74	-2,5	0,2
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	12	12	11	11	-12,4	-1,4

*w 2014 r. nastąpiły zmiany metodologiczne w wyliczaniu wskaźników w związku z czym porównywanie wskaźników z okresami wcześniejszymi ma charakter pogładowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl).

W końcu 2016 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego działalność gospodarczą prowadziło 194 099 podmiotów (nie licząc osób prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne). W ciągu roku **liczba podmiotów gospodarki narodowej**, zarejestrowanych w REGON, **wzrosła w województwie o 629 jednostek – 0,3%** (w kraju wzrost o 1,3%).

Sekcjami, w których działało najwięcej podmiotów były sekcje generujące największe zatrudnienie: handel; naprawa pojazdów samochodowych (48 834 podmioty), budownictwo (22 945 podmiotów) oraz przetwórstwo przemysłowe (17 654 podmioty).

Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim jest zróżnicowany wewnętrznie, przy czym różnice te mają charakter trwały. W najkorzystniejszej sytuacji jest podregion bydgosko-toruński, który charakteryzuje się tym, że na jego terenie występuje największa koncentracja podmiotów gospodarczych w województwie (47,1% wszystkich podmiotów zlokalizowanych jest na tym obszarze). Aż 68,7% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w miastach. Konsekwencją większej liczby podmiotów jest także koncentracja miejsc pracy na tych obszarach.

W końcu 2016 r. mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające od 0 do 9 pracowników) stanowiły 95,5%, firmy małe (10-49 pracowników) – 3,6%, średnie (50-249 pracowników) – 0,8%, a duże (250 i więcej pracowników) – 0,1% wszystkich podmiotów w województwie kujawsko-pomorskim. Struktura ta od lat pozostaje w zasadzie bez zmian i jest zbliżona do struktury wielkościowej podmiotów gospodarczych w Polsce. Przy czym warto zwrócić uwagę, że w Polsce udział firm najmniejszych jest wyższy niż średnio w UE-28 (2,2 pkt. proc.). Oznacza to, że w województwie kujawsko-pomorskim (podobnie jak w Polsce ogółem) nie następuje wystarczający rozwój podmiotów gospodarczych. Blisko trzy

czwarte mikroprzedsiębiorstw (72,6%) to osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą.

Pobudzanie przedsiębiorczości stanowi szansę na rozwój społeczno-gospodarczy województwa, a w konsekwencji powinno spowodować wzrost liczby miejsc pracy w regionie. Należy kontynuować dotychczasowe doświadczenia we wspieraniu przedsiębiorczości (w tym samozatrudnienia), rozumiane jako **zwiększenie liczby zarejestrowanych podmiotów oraz zwiększanie potencjału podmiotów już funkcjonujących**, poprzez podejmowanie działań odpowiadających na ich potrzeby i prowadzących do ich rozwoju, w szczególności nakierowanych na profesjonalizację kadr i dostarczenie kompleksowych usług, w tym szkoleniowych i doradztwa specjalistycznego oraz wsparcie outplacementowe w okresie przejściowych trudności.

Według badania popytu na pracę³ w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim utworzono ponad dwukrotnie więcej miejsc pracy niż zlikwidowano (24,2 tys. nowo utworzonych miejsc pracy, wobec 10,4 tys. miejsc zlikwidowanych). W Polsce proporcja pomiędzy liczbą utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy wyglądała podobnie – 595,9 tys. miejsc utworzonych wobec 317,6 tys. zlikwidowanych. Nowo utworzone miejsca pracy w naszym regionie stanowiły 4,1% ogółu nowo utworzonych miejsc w Polsce, natomiast miejsca zlikwidowane – 3,3% w ogólnej liczbie zlikwidowanych miejsc pracy w Polsce.

Według tego samego badania w końcu grudnia 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim 3,6% przebadanych podmiotów dysponowało wolnymi miejscami pracy (w kraju – 3,3%). Liczba nieobsadzonych miejsc pracy wyniosła w regionie – 2644 (o 36,0% więcej niż w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich była skoncentrowana w sektorze prywatnym – 86,3%. Wolne miejsca pracy występowały zarówno w podmiotach małych (35,2%), jak i dużych (34,4%) i średnich (30,4%).

W 2016 r. do powiatowych urzędów pracy pracodawcy z terenu województwa zgłosili 73 429 wolnych miejsc pracy (o 3,3% więcej niż w 2015 r.). Większość zgłoszonych miejsc dotyczyła zatrudnienia niesubsydiowanego – 57 980, tj. 79,0%. W porównaniu z rokiem wcześniejszym wzrosła głównie liczba subsydiowanych miejsc pracy (w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego oraz od 2015 r. refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnych do 30 roku życia) – 15 449 miejsc o 12,1% więcej niż rok wcześniej. Liczba niesubsydiowanych miejsc pracy wzrosła o 1,2%. W ciągu roku zmniejszyła się liczba dostępnych miejsc aktywizacji zawodowej w ramach staży, prac społecznie użytecznych oraz przygotowania zawodowego dorosłych – 17 190 miejsc (o 29,0% mniej niż w 2015 r.).

1.3 AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU

Zgodnie z wynikami Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w III kwartale 2016 r. w województwie kujawsko-pomorskim pracowało 848 tys. osób.⁴

---

³ *Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.*, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2015 r.

⁴ Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

W porównaniu z rokiem wcześniejszym liczba pracujących wzrosła o 0,1% (w Polsce wzrost o 0,2%).

Analizując strukturę pracujących wg trzech sektorów gospodarki (rolnictwo, przemysł, usługi) należy zauważyć, że w województwie kujawsko-pomorskim (podobnie jak w całym kraju) wzrasta udział sektora usług. W III kwartale 2016 r. w sektorze tym pracowała ponad połowa zatrudnionych w województwie (53,8%, w Polsce – 57,7%), w przemyśle i budownictwie zatrudnionych było 32,3% (w Polsce – 31,3%), natomiast w sektorze rolniczym – 13,7% (wobec 10,6% w Polsce). Przy czym należy podkreślić, że znaczna część gospodarstw rolnych w województwie to gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych do 5 ha (21 377 – 32,8%), **pociąga to za sobą konieczność działań dotyczących reorientacji zawodowej rolników** (m. in. poprzez podejmowanie zatrudnienia poza sektorem rolnym i gospodarczej działalności pozarolniczej), a także zwiększenia mobilności mieszkańców wsi.

Na wzrost liczby pracujących w regionie wskazują też dane dotyczące liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw.⁵ Wynika z nich, że w roku 2016 (drugi rok z rządu) odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim **wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**: ukształtowało się ono na poziomie 248,4 tys. osób i było wyższe niż w roku poprzednim o 2,2% (w skali kraju odnotowano w tym zakresie wzrost o 2,8%). Zauważalny wzrost liczby pracujących dotyczył najliczniejszej z sekcji przetwórstwa przemysłowego, w którym w 2016 r. pracowała prawie połowa pracujących w sektorze przedsiębiorstw (120,8 tys. osób – 48,6%, o 2,8% więcej niż w 2015 r.). Liczną grupę stanowiły także osoby pracujące w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (20,2%) oraz budownictwie (7,6%). Spadek przeciętnego zatrudniania obserwować można było w informacji i komunikacji (o 15,5%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (0,9%).

Według prowadzonych przez GUS badań aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) w regionie kujawsko-pomorskim **współczynnik aktywności zawodowej** ogółem, charakteryzujący udział ludności aktywnej zawodowo (pracującej i bezrobotnej) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, wyniósł w III kwartale 2016 r. 54,8% (o 1,5 pkt. proc. mniej niż w Polsce). Przy czym w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego odnotowano w tym względzie w regionie spadek o 0,4 pkt. proc. (w Polsce w tym samym czasie także wystąpił spadek o 0,1 pkt. proc.).

-
- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
  - miały pracę, ale jej nie wykonywały z powodu: choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego; z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła: do 3 miesięcy lub powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących zaliczani byli również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Ze względu na przyjęte założenia metodologiczne badania, liczba pracujących uzyskana w wyniku BAEL nie obejmuje m.in. pracujących, mieszkających w hotelach pracowniczych, pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców.

⁵ Dotyczy podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Liczony w ramach BAEL **wskaźnik zatrudnienia** (czyli procentowy udział pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej) w województwie kujawsko-pomorskim w III kwartale 2016 r. wyniósł 50,8% (o 2,2 pkt. proc. mniej niż w Polsce). W skali roku wskaźnik ten zmniejszył się w regionie o 0,1 pkt. proc. (w Polsce odnotowano w tym zakresie spadek o 0,6 pkt. proc.). Świadczy to o mniejszym niż średnio w kraju uczestnictwie ludności w procesie pracy, a tym samym niewykorzystaniu w pełni zasobów siły roboczej. Ich zagospodarowanie to kluczowy problem w obliczu zachodzących zmian demograficznych.

Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami, również w naszym województwie, widoczne jest zróżnicowanie wartości wskaźnika zatrudnienia w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej ze względu na płeć. W przypadku mężczyzn wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2016 r. kształtował się na poziomie – 59,4% i był znacznie wyższy niż w przypadku kobiet – 42,8% (ogółem w kraju odpowiednio 61,3% i 45,4%).

W regionie utrzymuje się także niższy niż w kraju **wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata)**, który w III kwartale 2016 r. wynosił 62,0% i był niższy od krajowego o 2,9 pkt. proc.

Wskaźnik zatrudnienia osób młodych (15 – 24 lata) w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w omawianym okresie 30,2% i był o 1,7 pkt. proc. wyższy niż w Polsce. W skali roku wskaźnik ten wzrósł w regionie o 0,3 pkt. proc. (w Polsce odnotowano w tym zakresie wzrost o 1,8 pkt. proc.). Ten sam wskaźnik dla osób w wieku 15-29 lat w województwie w 2015 r. (dane średnioroczne) ukształtował się na poziomie 45,0% (tak samo jak w kraju).

Wskaźnik zatrudnienia osób starszych (55 – 64 lata) w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w III kwartale 2016 r. 43,0% (wobec 41,4% w roku poprzednim) i był o 3,6 pkt. proc. niższy niż przeciętnie w Polsce (w III kwartale 2015 r. różnica ta wynosiła 1,3 pkt. proc.).

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w III kwartale 2016 r. 23,2% i był o 1,2 pkt. proc. wyższy niż w roku poprzednim oraz o 1,1 pkt. proc. wyższy niż w kraju.

Obliczana według metodologii BAEL **stopa bezrobocia** w III kwartale 2016 r. w naszym regionie wyniosła 7,3% (w kraju – 5,9%). W skali roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,3 pkt. proc. (w Polsce o 1,2 pkt. proc.).

Jak podaje Urząd Statystyczny w Bydgoszczy w III kwartale 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost populacji **biernych zawodowo** w stosunku do analogicznego okresu 2015 r. o 1,3%, (w Polsce spadek o 0,7%). W regionie kujawsko-pomorskim biernych zawodowo pozostawało 756 tys. osób, które stanowiły 45,3% ogólnej liczby ludności województwa w wieku 15 lat i więcej (w Polsce – 43,7%). Jako najczęstszą przyczynę bierności zawodowej podawano w naszym regionie emeryturę (47,0% wskazań, w Polsce – 50,3%), chorobę i niepełnosprawność (województwo – 16,6%, Polska – 13,6%) oraz naukę i uzupełnianie kwalifikacji (województwo – 16,0%, Polska – 17,2%). W dalszej kolejności wskazywano na obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (10,0%, w Polsce – 13,8%) oraz zniechęcenie bezskutecznością poszukiwana pracy (3,3%, w Polsce – 2,7%).

Jednocześnie w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w całym kraju (w porównaniu z innymi krajami UE), w niewystarczającym stopniu wykorzystywane jest zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy, które może stanowić skuteczny sposób na zmniejszenie skali bezrobocia i bierności zawodowej (w tym w szczególności zwiększenia aktywności kobiet i umożliwienia godzenia życia zawodowego z opieką nad rodziną). Z badań BAEL wynika, że w III kwartale 2016 r. w niepełnym wymiarze czasu pracy pracowało 6,4% osób (w Polsce 6,9%).

Ważne jest też zapewnienie odpowiedniej opieki osobom zależnym w szczególności dzieciom, co mogłoby pozytywnie wpłynąć na poziom zatrudnienia kobiet. W roku 2015 w województwie kujawsko-pomorskim odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił 77,6% i był o 6,6 pkt. proc. niższy niż średnia dla Polski. W wychowaniu przedszkolnym zdecydowanie rzadziej uczestniczą dzieci z terenów wiejskich, wśród których odsetek ten wynosił zaledwie 56,9% (w kraju – 65,1%).

Dane dotyczące **bezrobocia rejestrowanego** wskazują, że choć w ostatnich latach liczba bezrobotnych zmniejszyła się, to jednak sytuacja w tym zakresie nadal pozostaje bardzo trudna.

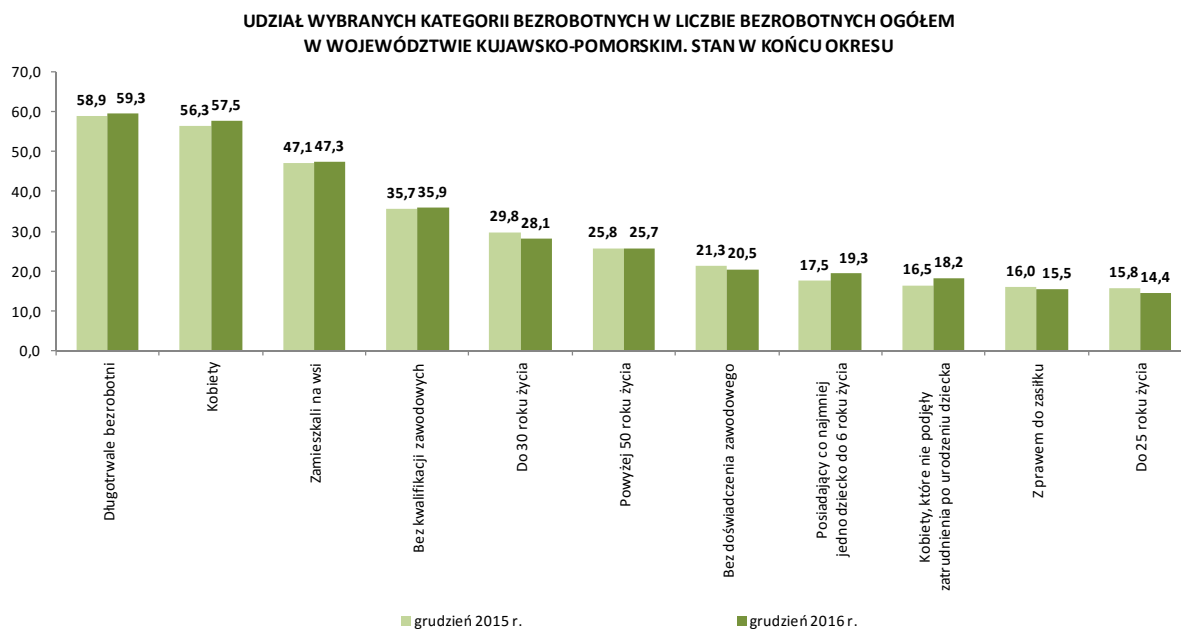
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim w grudniu 2016 r. wyniosła 12,1% (w kraju była niższa o 3,8 pkt. proc. i wyniosła 8,3%). Pod względem wysokości stopy bezrobocia województwo kujawsko-pomorskie zajęło 2. miejsce w kraju (po warmińsko-mazurskim). W odniesieniu do grudnia 2015 r. wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego zmniejszył się o 1,1 pkt. proc., a dla Polski spadek wyniósł 1,4 pkt. proc.

Zróżnicowana sytuacja gospodarcza w województwie powoduje, że bezrobocie nie dotyka wszystkich powiatów w jednakowym stopniu. Najwyższą stopę bezrobocia w województwie odnotowano dla powiatów włocławskiego (22,2%), lipnowskiego i radziejowskiego (w obu 20,8%). W regionie stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej utrzymuje się w dwóch miastach na prawach powiatu – w Bydgoszczy (4,8%) i Toruniu (6,1%) oraz w powiatach bydgoskim (8,0%), brodnickim (10,0%) i świeckim (10,4%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2016 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało **98 522 bezrobotnych**. Pod względem liczby bezrobotnych województwo zajmowało 4. miejsce w kraju. W odniesieniu do grudnia roku poprzedniego liczba bezrobotnych zmniejszyła się w województwie o 8,1% (w kraju odnotowano spadek o 14,6%). W roku 2016 trzeci rok z rzędu odnotowano spadek liczby bezrobotnych w regionie (w końcu 2013 r. liczba bezrobotnych wynosiła 150 154 osoby, w końcu 2014 r. – 127 111 osób, a w końcu 2015 r. – 107 255 osób).

W końcu grudnia 2016 r. **większość bezrobotnych stanowiły kobiety (57,5% ogółu)**, wśród których 31,7% to osoby, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Mieszkańcy wsi stanowili 47,3% ogółu bezrobotnych w województwie. Osoby niepełnosprawne to 4,6% ogółu, a osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (tzw. absolwenci) – 3,6% całej populacji. **Utrzymuje się wysoki udział grup, którym najtrudniej znaleźć pracę.** 59,3% wszystkich bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. Kwalifikacji zawodowych nie miało 35,9% zarejestrowanych. Osoby do 30 roku życia w końcu 2016 r. stanowiły 28,1%, a powyżej 50 roku życia – 25,7%.

W ciągu roku nie zmieniła się w istotny sposób struktura bezrobotnych pod względem cech społeczno-demograficznych. Największa zmiana dotyczyła wzrostu udziału kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka oraz osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. W porównaniu do grudnia 2015 r. udział tych grup w ogóle bezrobotnych wzrósł o 1,8 pkt. proc. Zmniejszył się natomiast odsetek osób do 30 roku życia (o 1,7 pkt. proc.).

Źródło: Opracowanie WUP w Toruniu na podstawie Sprawozdania MPIPS-01 o rynku pracy.

W porównaniu do Polski w województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2016 r. utrzymywały się wyższy odsetek większości grup w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Największa różnica w strukturze dotyczyła osób bez kwalifikacji zawodowych, których udział w województwie wyniósł 35,9% i był o 5,2 pkt. proc. wyższy niż w kraju. Znaczna różnica dotyczyła też bezrobotnych kobiet (4,2 pkt. proc. więcej), kobiet które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka oraz długetrwale bezrobotnych (w obu przypadkach o 3,3 pkt. proc. więcej). W województwie kujawsko-pomorskim niższy niż w kraju był odsetek bezrobotnych: powyżej 50 roku życia (25,7% wobec 28,2% w kraju) i bez doświadczenia zawodowego (20,5% wobec 21,4% w kraju).

W 2014 r. wprowadzono obowiązek ustalania profilu pomocy osobie rejestrującej się w powiatowym urzędzie pracy. Przy ustalaniu profilu urząd dokonuje analizy sytuacji osoby bezrobotnej oraz jej szans na rynku pracy, biorąc pod uwagę oddalenie od rynku pracy, czyli czynniki utrudniające wejście lub powrót na rynek pracy oraz gotowość do wejścia lub powrotu na rynek pracy – czynniki wskazujące na potrzebę i chęć do podjęcia pracy. W końcu 2016 roku w województwie kujawsko-pomorskim, spośród 95 636 bezrobotnych, którzy mieli określony profil pomocy, **do profilu III (osoby najbardziej oddalone od rynku pracy) zaliczono 32,2%**, a do profilu I (osoby, które najlepiej poradzą sobie na rynku pracy) – 2,3%. Pozostałe 65,5% to osoby, dla których ustalono II profil pomocy. III profil pomocy częściej miały kobiety – 37,0% o 11,4 pkt. proc. więcej niż w przypadku mężczyzn. W analizowanym okresie w województwie kujawsko-pomorskim odsetek osób oddalonych od rynku pracy był o 1,0 pkt. proc. wyższy niż w Polsce. W porównaniu z grudniem 2015 r.

w województwie kujawsko-pomorskim odsetek bezrobotnych z III profilem pomocy wzrósł o 2,9 pkt. proc.

1.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW REGIONU

W województwie kujawsko-pomorskim od kilku lat obserwuje się systematyczny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej realizowanej przez ośrodki pomocy społecznej. W 2015⁶ roku pomocą tą objęto 10% mieszkańców województwa (tj. o 1,2 pkt. proc. mniej aniżeli w roku 2014). Wsparcie w postaci świadczeń środowiskowej pomocy społecznej otrzymało ok. 83 tys. rodzin (210 tys. osób w tych rodzinach). W tymże roku wskaźnik deprivacji lokalnej⁷ kształtował się na poziomie 101 osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Spadkom w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej towarzyszy regularny wzrost świadczeniobiorców długotrwale⁸ z niej korzystających (z 65,4% w roku 2014 do 67,8% w roku 2015, tj. o 2,4 pkt. proc.). W roku 2015 w sposób długotrwały z pomocy korzystało 54 tys. rodzin, z liczbą osób w tych rodzinach kształtującą się na poziomie 142 tys. W przypadku aż 15 z 23 powiatów udział długotrwale korzystających w ogólnej liczbie świadczeniobiorców pomocy społecznej był wyższy od średniej wojewódzkiej (67,8%). Podobną sytuację odnotowuje się w przypadku bezrobocia, tj. zmniejszeniu populacji osób bezrobotnych, towarzyszy wysoki odsetek osób długotrwale bez niej pozostających (58,9% w roku 2015). Jest to istotne z punktu widzenia analizy, gdyż niejednokrotnie ci sami klienci widnieją w statystykach ośrodków pomocy społecznej, jak i powiatowych urzędów pracy, a bezrobocie stanowi drugi - po ubóstwie - powód przyznania świadczeń z systemu pomocy społecznej. W roku 2015 z tego powodu pomoc otrzymało 51 714 rodzin, co stanowiło 62% ogółu rodzin korzystających. Niezmiennie dane odnoszące się do liczebności populacji osób korzystających z pomocy społecznej korespondują ze skalą osób pozostających bez pracy. Wskaźniki częstotliwości udzielania pomocy społecznej, jak i osób pozostających bez pracy odnotowuje się w gminach położonych we wschodniej i południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Pogłębiające się zjawisko długotrwałego korzystania z pomocy społecznej czy też bezrobocia świadczy niewątpliwie o wielości i różnorodności problemów z jakimi borykają się świadczeniobiorcy pomocy. Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, iż poza wykorzystaniem różnych instrumentów pomocowych ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (m. in. poprzez zwiększenie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno - gospodarczym regionu) niezbędna jest współpraca obu służb, stanowiąca fundament realizacji wszelkich działań pomocowych na rzecz często tego samego klienta.

W 2015 r. zaszły pozytywne zmiany w wartościach wskaźników charakteryzujących **poziom ubóstwa społeczeństwa regionu**. Z danych tych wynika, że:

---

⁶ Dane dotyczące pomocy społecznej pochodzą z „Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko-Pomorskim za 2015 rok”.

⁷ Wskaźnik deprivacji lokalnej wyraża się przez stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców regionu w przeliczeniu na 1 000 osób.

⁸ Długotrwale korzystający z pomocy społecznej, tj. korzystający ze świadczeń przez okres 36 miesięcy i więcej.

- 6,3% osób w gospodarstwach domowych w regionie żyło poniżej granic minimum egzystencji, o 3,2 pkt. proc. mniej niż w 2014 r. (w Polsce – 6,5%, spadek o 0,9 pkt. proc.);
- 12,5% osób w gospodarstwach domowych w regionie żyło poniżej ustawowej granicy ubóstwa, o 3,1 pkt. proc. mniej niż w 2014 r. (w Polsce – 12,2%, tak samo jak w 2014 r.);
- 15,9% osób w gospodarstwach domowych w regionie żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa, o 4,3 pkt. proc. mniej niż w 2014 r. (w Polsce – 15,5%, spadek o 0,7 pkt. proc.).

1.5 POZIOM KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU

Jak wynika z raportów opracowanych na podstawie wyników *Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011*, województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się najwyższym w kraju udziałem osób bez wykształcenia średniego – 51,6% (wobec 46,3% w Polsce). Wśród ludności w wieku 13 lat i więcej wyraźnie „in minus” wyróżnia się kategoria osób z wykształceniem wyższym (o 2,9 pkt. proc. mniej niż w Polsce).

STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA LUDNOŚCI W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG NSP 2011 (W%)

Poziom wykształcenie	Polska	kujawsko-pomorskie
wyższe	17,0	14,1
policealne i średnie zawodowe	19,8	18,5
średnie ogólnokształcące	11,8	11,0
zasadnicze zawodowe	21,7	25,2
gimnazjalne i podstawowe ukończone	23,2	25,2
podstawowe nieukończone	1,4	1,2
nieustalone	5,2	4,9
razem	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS (www.stat.gov.pl).

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się też jednym z najwyższych odsetków młodzieży niekontynuującej nauki.⁹ W 2014 r. udział ten w województwie wynosił 7,0% i był o 1,6 pkt. proc. wyższy od średniej krajowej.¹⁰

Niekorzystnie przedstawia się także struktura wykształcenia bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. W końcu grudnia 2016 r. aż 33,0% (w kraju 27,9%) z nich legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a kolejne – 29,4% zasadniczym zawodowym (w kraju 26,6%).¹¹ Tym samym udział bezrobotnych bez

⁹ Stosunek liczby osób w wieku 18–24 lata z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, które nie kontynuują nauki i nie dokończają do liczby ludności ogółem w tej samej grupie wieku – wyrażony procentowo.

¹⁰ Analiza sytuacji województw w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2007-2014, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Rozwoju, Warszawa 2016 r.

¹¹ Załącznik 1 do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy „Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy”, dane WUP w Toruniu. Dane dla kraju dostępne na stronie publicznych służb zatrudnienia <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy/bezrobocie-rejestrowane>.

wykształcenia średniego w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 62,3% i był najwyższy w Polsce.

Nadal istotnym problemem wpływającym na funkcjonowanie regionalnego rynku pracy jest utrzymujące się **niedostosowanie struktury i sposobu kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców**. Na kwestię tę wskazują m. in. wyniki systematycznie realizowanego przez urzędy pracy monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Z analiz wynika, że w najgorszej sytuacji nadal znajdują się osoby kończące zasadnicze szkoły zawodowe, wśród których średnio co 4. absolwent w końcu 2015 r. pozostawał w ewidencji powiatowych urzędów pracy jako osoba bezrobotna. W przypadku szkół policealnych i techników jako osoba bezrobotna zarejestrowany był co 9. absolwent. Najlepiej na rynku pracy odnaleźli się absolwenci szkół wyższych, spośród których co 18. osoba pozostawała w ewidencji powiatowych urzędów pracy działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.¹²

Z badania *Barometr zawodów*¹³ wynika, że bezrobocie wśród osób młodych często generują nietrafione wybory edukacyjne i związana z tym późniejsza niechęć do pracy w zawodzie. Absolwentom szkół często brakuje odpowiednich umiejętności praktycznych, w szczególności dotyczy to absolwentów techników. Wielokrotnie wskazywano też, że osoby młode nie potrafią czytać rysunku technicznego oraz nie mają dobrej znajomości języków obcych.

W większości przypadków od kandydatów do pracy wymagane jest posiadanie aktualnych uprawnień (m.in. spawalniczych, elektrycznych, Świadectw Kwalifikacji Zawodowej Kierowcy) i badań lekarskich. Od budowlańców wymagane jest natomiast doświadczenie zawodowe oraz kompleksowe umiejętności z zakresu budownictwa ogólnego, jak i prac wykończeniowych.

W zawodach technicznych przeszkodą w podjęciu zatrudnienia jest długa przerwa w wykonywaniu zawodu i związana z tym dezaktualizacja kwalifikacji oraz częsty brak umiejętności obsługi komputera a także nowoczesnych maszyn (w tym maszyn sterowanych numerycznie).¹⁴

Z *Barometru zawodów* wynika także, że część problemów pracodawców związanych z pozyskaniem odpowiednich kandydatów do pracy wynika z oferowanego poziomu wynagrodzeń. Niski poziom wynagrodzeń, nieadekwatny do korzyści wynikających z pracy w szarej strefie oraz świadczeń socjalnych to częsty powód deficytu pracowników w zawodach najczęściej wykonywanych przez kobiety oraz w branży budowlanej. W 2015 roku za swoją pracę mieszkańcy województwa średnio otrzymywali 3 540,25 zł¹⁵ brutto –

---

¹² „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 roku”, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, opracowanie dostępne na stronie: <http://wup.torun.pl/urzad/publikacje/publikacje-dotyczace-ryнку-pracy/>

¹³ W 2016 r. badanie to na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) przeprowadzone zostało po raz drugi we wszystkich województwach w kraju. Celem badania było uzyskanie informacji o grupach zawodów, w których w 2017 r. mogą wystąpić problemy z pozyskaniem pracowników oraz grup charakteryzujących się nadwyżką osób poszukujących pracy. Szczegółowe informacje nt. badania dostępne są na stronie: www.barometrzwodow.pl.

¹⁴ Barometr zawodów 2017. Raport podsumowujący badanie w województwie kujawsko-pomorskim.

¹⁵ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

2,9% więcej niż w 2014 roku. Nieznacznie wzrósł dystans pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem w województwie i kraju. Wynagrodzenie w województwie stanowiło 85,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju – w 2014 roku było to 85,9%.

Niezwykle istotne, z punktu widzenia dostosowywania poziomu kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy, jest uczestnictwo mieszkańców regionu w kształceniu pozaszkolnym (ustawicznym). Niestety w tym zakresie – podobnie jak w całej Polsce – sytuacja utrzymuje się na stabilnie niskim poziomie: z badań BAEL wynika, że w województwie kujawsko-pomorskim wśród osób w wieku 25-64 lata zaledwie 2,8% uczestniczyło w 2015 r. w kształceniu i szkoleniu (w Polsce – 3,5%).¹⁶

Zapewnienie kompetentnych pracowników dla potrzeb nowoczesnej gospodarki stanowi jedno z głównych wyzwań regionu. Wobec niekorzystnej struktury zawodowej bezrobotnych, a także niewystarczającego tempa zmian w strukturze kształcenia zawodowego młodzieży w systemie szkolnym, **niezbędne staje się dalsze wzmocnienie instytucji kształcenia ustawicznego** jako istotnego elementu podnoszenia kwalifikacji ludności regionu. Szczególnego znaczenia nabierają również działania związane z pomocą kierowaną do przedsiębiorców w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw i ich pracowników, a także zwiększenia transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami.

1.6 EFEKTYWNOŚĆ AKTYWNEJ POLITYKI RYNKU PRACY

Duże znaczenie dla sprawnego funkcjonowania rynku pracy ma instytucjonalna obsługa tego rynku, realizowana w województwie kujawsko-pomorskim przez Wojewódzki Urząd Pracy oraz 20 powiatowych urzędów pracy. Według stanu w końcu 2016 r. w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego było zatrudnionych 1202 pracowników, a w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Toruniu – 187 osób.

Tym samym na jednego pracownika powiatowego urzędu pracy w naszym województwie przypadały 82 osoby bezrobotne (przed rokiem – 88 osób).

Dynamiczne zmiany na rynku pracy stawiają wciąż nowe wyzwania przed instytucjami rynku pracy zaangażowanymi w jego obsługę. Wzrost efektywności działań podejmowanych przez te instytucje wymaga odpowiedniej ilości pracowników (w szczególności zajmujących się bezpośrednią obsługą bezrobotnych i pracodawców) oraz stałego podnoszenia ich kwalifikacji. Dzięki temu możliwa będzie poprawa jakości usług świadczonych przez te instytucje (zwłaszcza w zakresie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy), a także wzbogacenie oferty kierowanej zarówno do osób bezrobotnych, jak i przedsiębiorców oraz ich pracowników.

---

¹⁶ <http://strateg.stat.gov.pl/>

**WYBRANE KATEGORIE PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W URZĘDACH PRACY
W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2015 I 2016 ROKU.
STAN W KOŃCU ROKU**

Pracownicy	2015	2016		
		zmiana		w %
		osoby		
Ogółem	1 411	1 389	-22	-1,6
Doradcy klienta	533	550	17	3,2
Pośrednicy pracy	287	287	0	0,0
w tym realizujący w PUP zadania EURES	21	17	-4	-19,0
Doradcy zawodowi	170	169	-1	-0,6
Specjaliści ds. programów	134	139	5	3,7
Specjaliści ds. rozwoju zawodowego	54	53	-1	-1,9
Doradcy EURES w WUP	6	5	-1	-16,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MPiPS - 06 o instytucjonalnej obsłudze rynku pracy

Na efektywność funkcjonowania rynku pracy wpływa również nawiązanie oraz wzmocnienie współpracy między powiatowymi urzędami pracy i ośrodkami pomocy społecznej, działającymi w poszczególnych powiatach. Tylko dzięki tworzeniu warunków do podjęcia współdziałania, a także uzupełniania się publicznych służb zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej w udzielaniu wsparcia i przywracaniu osób bezrobotnych na rynek pracy, możliwe będzie przeciwdziałanie wykluczeniu i w jak najszerzej skali włączanie społeczne poprzez reintegrację zawodową tych osób (między innymi w ramach Programu Aktywizacja i Integracja).

Jedną z możliwości poprawy sytuacji osób pozostających w naszym województwie bez pracy jest również zwiększanie roli podmiotów prywatnych w ich aktywizowaniu, m.in. poprzez rozszerzanie możliwości funkcjonowania na rynku pracy niepublicznych agencji zatrudnienia. Według stanu w końcu 2016 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych było 342 agencji (wobec 244 przed rokiem).

Dla poprawy funkcjonowania rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim konieczny jest również rozwój dialogu społecznego oraz wzmocnienie współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym między partnerami działającymi w obszarze zatrudnienia i edukacji. Instytucje rynku pracy, administracja samorządowa szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, rady rynku pracy, związki i organizacje pracodawców, instytucje otoczenia biznesu, instytucje działające w obszarze edukacji (kształcenie ustawiczne i zawodowe) powinny w jeszcze większym stopniu uczestniczyć w wypracowaniu wspólnych metod rozwiązywania problemów na regionalnym i lokalnych rynkach pracy.

II. CELE DŁUGOOKRESOWE DO ROKU 2020

Długookresowymi celami działań przewidzianych do realizacji w ramach Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok, korespondującymi ze *Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ (SRW K-P)*¹⁷ są:

1. Wzrost liczby pracujących w regionie;
2. Zmniejszenie stopy bezrobocia rejestrowanego w regionie.

Cele te są realizowane poprzez zadania wdrażane w szerszej perspektywie, w ramach Regionalnych Planów Działań na rzecz Zatrudnienia, przygotowywanych corocznie od 2014 r. do 2020 r., które w ujęciu całościowym stanowią program rozwoju zapisany w SRW K-P do roku 2020 jako *Kujawsko-Pomorski Plan Działań na rzecz Zatrudnienia*. Program ten jest jednym z narzędzi realizacji powyższej Strategii.

Z punktu widzenia aspektów funkcjonowania województwa, ujętych w SRW K-P, Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia przede wszystkim ma wpływ na zagadnienia dotyczące tworzenia miejsc pracy i ograniczania bezrobocia oraz częściowo zagadnienia związane z rozwojem społecznym. Poprzez RPD/Z na 2017 r. realizowane są cele strategiczne określone w SRW K-P, tj. *Gospodarka i miejsca pracy* oraz *Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi*, a w ich ramach 7 różnych kierunków działań (zał. nr.1).

Jednocześnie należy podkreślić, że dla osiągnięcia wyżej wymienionych celów niezbędne jest ujęcie w innych programach realizujących SRW K-P do 2020 r. działań, które będą się przyczyniać do rozwoju gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i poprawy kapitału ludzkiego w naszym regionie. I tak, dla osiągnięcia większego efektu synergii, konieczne jest podejmowanie działań komplementarnych w ramach programów rozwoju ujętych w Strategii:

- Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Społecznego;
- Kujawsko-Pomorski Program Polityki Społecznej na lata 2013-2020;
- Równe Szanse. Program Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych do 2020 roku;
- Kujawsko-Pomorski Program na rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020;
- Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Przedsiębiorczości;
- Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Edukacji.

Szczegółowy zakres powiązań RPD/Z na 2017 r. z SRW K-P do 2020 r., między innymi w zakresie celów, kierunków i przedsięwzięć określonych w SRW K-P realizowanych przez RPD/Z na 2017 r. oraz wpływu niniejszego Planu Działań na wskaźniki określone w SRW K-P, został przedstawiony w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

---

¹⁷ Przyjęta Uchwałą Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.

III. CELE I ZADANIA RPD/Z NA 2017 ROK

Zadania ujęte w rpd/z na 2017 r. w głównej mierze realizowane są w oparciu o działania wynikające z *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, programu operacyjnego wiedza edukacja rozwój 2014-2020 oraz regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego 2014-2020. z tego też względu, stanowią one kontynuację regionalnej polityki rynku pracy realizowanej w poprzednich latach. Wsparcie oferowane w ramach regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2017 rok kierowane będzie głównie do osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, zwłaszcza do:

- osób poniżej 30 roku życia z kategorii NEET (ang. *not in education, employment, or training*, tj. osób niezatrudnionych, nie uczestniczących w edukacji lub szkoleniu);
- osób powyżej 50 roku życia;
- osób niepełnosprawnych;
- osób długotrwale bezrobotnych;
- osób o niskich kwalifikacjach;
- kobiet, w tym powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci.

Ponadto część zadań ujętych w niniejszym dokumencie, zainicjowanych w 2017 r., będzie kontynuowanych w kolejnych latach, a ich efekty będą możliwe do zmierzenia w 2018 czy nawet w 2019 r.

CEL STRATEGICZNY 1: ZMNIJSZENIE LICZBY OSÓB BEZROBOTNYCH

Cel szczegółowy 1.1: Przeciwdziałanie bezrobociu

Zadanie 1.1.1 Działania podejmowane przez powiatowe urzędy pracy (PUP) ze środków Funduszu Pracy znajdujących się w dyspozycji samorządów powiatów oraz programy z rezerwy Funduszu Pracy w oparciu o przepisy wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Opis zadania: W ramach zadania realizowane będą działania powiatowych urzędów pracy związane z aktywizacją osób bezrobotnych, które służą doprowadzeniu do podjęcia pracy. W głównej mierze realizacja ww. działań opierać się będzie na środkach otrzymanych przez powiaty na podstawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie w części znajdującej się w dyspozycji powiatów. Ponadto powiatowe urzędy pracy, w oparciu o *Zasady ubiegania się o środki z rezerwy Funduszu Pracy na finansowanie działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy w 2017 roku*, będą mogły wnioskować w 2017 r. o środki na dofinansowanie/finansowanie projektów. Środki rezerwy Funduszu Pracy w roku 2017 mogą być przeznaczone na finansowanie realizacji:

- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych na terenach, na których w 2017 roku miały miejsce klęski żywiołowe;
- programów aktywizacji zawodowej cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, w tym przyjętych w ramach unijnego programu przesiedleń i relokacji;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych do 30 roku życia;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych długotrwale;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych powyżej 50 roku życia;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych niepełnosprawnych;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych powracających z pracy za granicą;
- programów wspierania tworzenia i przystępowania przez bezrobotnych do spółdzielni socjalnych;

- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz na terenach rewitalizowanych, a także realizowanych w ramach Narodowego Programu Mieszkaniowego Mieszkanie Plus¹⁸;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych repatriantów;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych należących do grup społecznych, o których mowa w ustawie o mniejszościach narodowych i etnicznych¹⁹;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych, których celem będzie likwidacja widocznych na rynku pracy luk kompetencyjnych, związanych z brakiem specjalistów m.in. przemysłu: spożywczego, maszynowego, motoryzacyjnego, IT oraz medycyny i opieki długoterminowej;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych, będących dłużnikami alimentacyjnymi²⁰;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych opiekunów osób niepełnosprawnych;
- programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych, którzy sprawowali opiekę nad osobą zależną, w szczególności niepełnosprawną;
- innych programów, których realizacja wynikać będzie z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy;
- programów specjalnych;
- Programu Aktywizacja i Integracja (PAI);
- projektów pilotażowych;
- zlecenia działań aktywizacyjnych;
- programów regionalnych.

Planowane efekty:

- Liczba osób planowanych do objęcia wsparciem dot. aktywizacji zawodowej w 2017 r.: 19 300, w tym:
  - liczba osób do 30 roku życia;
  - liczba osób powyżej 50 roku życia;
  - liczba osób z niepełnosprawnościami;
  - liczba kobiet;
  - liczba osób długotrwale bezrobotnych.

Wartości podwskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 rok.

---

¹⁸ Uchwała Nr 115/2016 Rady Ministrów z dnia 27 września 2016 r. w sprawie przyjęcia *Narodowego Programu Mieszkaniowego*.

¹⁹ Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2015 r. poz. 573, z późn. zm.).

²⁰ W rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (Dz. U. z 2016 r. poz. 169, z późn. zm.).

Sposób monitorowania: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.1.2 Program „Praca dla młodych”

Opis zadania: W 2017 roku kontynuowana będzie realizacja Programu „Praca dla młodych”. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznał dla województwa kujawsko-pomorskiego, na realizację w latach 2016, 2017 i 2018 ww. programu kwotę 200.775,5 tys. zł. Realizacja zadania polegać będzie na refundacji przez starostę pracodawcy lub przedsiębiorcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne skierowanych bezrobotnych do 30 roku życia. Okres refundacji będzie mógł wynosić do 12 miesięcy. Pracodawca lub przedsiębiorca będzie zobowiązany do utrzymania w zatrudnieniu, w pełnym wymiarze czasu pracy, skierowanego bezrobotnego przez okres, za który dokonywana jest refundacja i przez okres 12 miesięcy po zakończeniu refundacji. Wysokość refundacji wynagrodzenia jednej osoby zatrudnionej nie będzie mogła przekroczyć kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującej w ostatnim dniu zatrudnienia i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia. O refundację będą mogli się ubiegać przedsiębiorcy lub pracodawcy, którzy w ostatnich 6 miesiącach przed złożeniem wniosku nie dokonali zmniejszenia zatrudnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Planowane efekty:

- Liczba osób bezrobotnych korzystających w 2017 r. ze wsparcia.

Wartość wskaźnika nie jest możliwa do określenia na etapie planowania, ale będzie na bieżąco monitorowana i zostanie wykazana w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Informacja dodatkowa do sprawozdawczości miesięcznej zbieranej od powiatowych urzędów pracy przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.1.3 Realizacja projektów w ramach Działania 1.1 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe” PO WER 2014-2020

Opis zadania: W ramach zadania realizowane będą pozakonkursowe projekty powiatowych urzędów pracy skierowane wyłącznie do osób młodych do 29 roku życia, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET). W I kwartale 2017 r. zostanie ogłoszony nabór na projekty powiatowych urzędów pracy, w ramach którego będzie realizowanych 20 projektów pozakonkursowych. Ww. projekty zakładają wsparcie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, należących do I i II profilu

pomocy. W projektach będzie udzielane indywidualne i kompleksowe wsparcie opierające się na co najmniej trzech elementach pomocy, zgodnie z instrumentami i usługami rynku pracy wynikającymi z ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, z wyłączeniem robót publicznych. Dwa z nich wskazane zostały jako obligatoryjne tj. identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy i sporządzenie Indywidualnego Planu Działania (IPD) oraz objęcie uczestnika projektu poradnictwem zawodowym lub pośrednictwem pracy. Trzeci i kolejne wskazane zostały jako fakultatywne i wybierane są w zależności od potrzeb i możliwości osób bezrobotnych, którym udzielane jest wsparcie. Fakultatywne elementy pomocy obejmują wsparcie w postaci m.in. szkoleń, staży, przygotowania zawodowego, przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, prac interwencyjnych. W celu zapewnienia wysokiej skuteczności projekty realizowane w ramach Działania 1.1 PO WER muszą zapewniać efektywność zatrudnieniową na poziomie co najmniej 43% (dla osób niewpisujących się do żadnej z poniższych grup), a w przypadku objęcia wsparciem osób z niepełnosprawnościami na poziomie co najmniej 17%, osób długotrwale bezrobotnych co najmniej 35%, osób o niskich kwalifikacjach co najmniej 48%. Poza koniecznością zapewnienia efektywności zatrudnieniowej w projektach, w przypadku założenia wsparcia w postaci szkoleń, powiatowy urząd pracy powinien wskazać, że ich efektem jest uzyskanie kwalifikacji lub nabycie kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). Ponadto jeżeli projekt zakłada szkolenia zawodowe muszą one odpowiadać bieżącym potrzebom rynku pracy.

Planowane efekty:

- Liczba osób bezrobotnych do 29 r. ż (łącznie z długotrwale bezrobotnymi), które zostaną objęte wsparciem w programie – 5 114, w tym:
  - osoby długotrwale bezrobotne – 1 527;
  - osoby z niepełnosprawnościami – 98;
  - kobiety – 3 068.

Sposób monitorowania: Wnioski o płatność za okres styczeń-grudzień 2017 r.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.1.4 Realizacja projektów w ramach Działania 1.2 „Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe” PO WER 2014-2020

Opis zadania: W ramach konkursu ogłoszonego w II kwartale 2016 r. podpisane zostaną w I kwartale 2017 r. umowy o dofinansowanie projektów wybranych w trybie konkursowym. W przypadku konkursu ogłoszonego na koniec 2016 r. zostanie przeprowadzony w 2017 r. nabór wniosków o dofinansowanie, ocena oraz wyłonienie projektów do dofinansowania. Projekty w ramach tych konkursów skierowane będą wyłącznie do osób młodych do 29 roku życia. Ww. projekty zakładają wsparcie dla osób biernych zawodowo i bezrobotnych niezarejestrowanych w urzędach pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

W projektach będzie udzielane indywidualne i kompleksowe wsparcie opierające się na co najmniej trzech elementach pomocy. Dwa z nich wskazane zostały jako obligatoryjne tj. identyfikacja stopnia oddalenia od rynku pracy i sporządzenie Indywidualnego Planu Działania oraz objęcie uczestnika projektu poradnictwem zawodowym lub pośrednictwem pracy. Trzeci i kolejne wskazane zostały jako fakultatywne i wybierane są w zależności od potrzeb i możliwości osób, którym udzielane jest wsparcie. Fakultatywne elementy pomocy mogą obejmować wsparcie w postaci m.in. szkoleń, staży, praktyk, subsydiowanego zatrudnienia, przyznania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. W celu zapewnienia wysokiej skuteczności projekty realizowane w ramach Działania 1.2 PO WER muszą zapewniać efektywność zatrudnieniową na poziomie co najmniej 43% (dla osób niewpisujących się do żadnej z poniższych grup), w przypadku objęcia wsparciem osób z niepełnosprawnościami na poziomie co najmniej 17%, osób o niskich kwalifikacjach co najmniej 48%, osób długotrwale bezrobotnych co najmniej 35% (w przypadku skierowania projektu wyłącznie do osób bezrobotnych niezarejestrowanych w urzędach pracy). Poza koniecznością zapewnienia efektywności zatrudnieniowej w projektach, w przypadku założenia wsparcia w postaci szkoleń wnioskodawca powinien wskazać, że ich efektem jest uzyskanie kwalifikacji lub nabycie kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). Ponadto jeżeli projekt zakłada szkolenia zawodowe muszą one odpowiadać bieżącym potrzebom rynku pracy.

Planowane efekty:

- Liczba podpisanych umów o dofinansowanie projektów w ramach Działania 1.2 PO WER – 20;
- Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie – 866, w tym:
  - osoby z niepełnosprawnościami;

Wartość ww. podwskaźnika nie jest możliwa do określenia na etapie planowania, ale będzie na bieżąco monitorowana i zostanie wykazana w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 rok.

Sposób monitorowania: na podstawie danych SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.1.5 Realizacja projektów w ramach Działania 1.3 „Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji” PO WER 2014-2020

Opis zadania: W ramach zadania realizowane będą pozakonkursowe projekty Ochotniczych Hufców Pracy, zgodnie z zatwierdzonym Rocznym Planem Działania na rok 2017 dla I Osi PO WER. Projekty skierowane będą wyłącznie do osób młodych w wieku 15-24 lata z grupy NEET. W 2017 r. będą kontynuowane dwa projekty: „Obudź swój potencjał – YEI” i „Akcja aktywizacja – YEI” oraz rozpocznie się realizacja kolejnego projektu „Od szkolenia do zatrudnienia – YEI”. Projekty zakładają wsparcie głównie dla osób nieaktywnych zawodowo poprzez zwiększenie ich aktywności zawodowej i społecznej oraz zdolności do zatrudnienia.

Młodzież biorąca udział w projektach uzyska, podwyższy lub zmieni kwalifikacje zawodowe dzięki ukończeniu kursów zawodowych. Nastąpi u niej także wzrost kompetencji ogólnych oraz umiejętności społecznych w obszarze komunikacji interpersonalnej i autoprezentacji (w wyniku ukończenia zajęć z zakresu umiejętności społecznych oraz kursów umiejętności podstawowych - zajęcia z psychologiem, kursy językowe, kursy komputerowe, kursy prawa jazdy, itp.). Młodzieży uczestniczącej w projektach zostaną stworzone możliwości nabycia umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego w ramach 3-miesięcznych staży zawodowych oraz zdobycia wiedzy w zakresie technik i metod poszukiwania pracy poprzez ukończenie zajęć z doradcą zawodowym.

W celu zapewnienia wysokiej skuteczności projekty realizowane w ramach Działania 1.3 muszą zapewniać efektywność zatrudnieniową na poziomie co najmniej 43% (dla osób niewpisujących się do żadnej z poniższych grup), a w przypadku objęcia wsparciem osób niepełnosprawnych na poziomie co najmniej 17%, osób długotrwale bezrobotnych co najmniej 35%, osób o niskich kwalifikacjach, co najmniej 48%.

Planowane efekty:

- Liczba osób biernych zawodowo, które zostaną objęte wsparciem w programie – 276, w tym:
  - liczba osób w wieku 15-17 lat - 40;
  - liczba osób w wieku 18-24 lata – 236;
  - liczba osób z niepełnosprawnościami - 23;
- Liczba osób bezrobotnych, które zostaną objęte wsparciem w programie – 24, w tym:
  - liczba osób długotrwale bezrobotnych – 12.

Sposób monitorowania: Informacja kwartalna z realizacji PO WER 2014-2020 na podstawie danych SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Kujawsko – Pomorska Wojewódzka Komenda OHP.

Podmioty realizujące zadanie: Jednostki organizacyjne Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.1.6 Realizacja projektów w ramach Działania 8.1 „Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zakończy się realizacja 5 projektów wybranych do dofinansowania w ramach naboru ogłoszonego w 2016 r. Dodatkowo w I kwartale 2017 r. zostanie ogłoszony III nabór projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy. W ramach naboru pozakonkursowego zostaną wyłonione projekty powiatowych urzędów pracy skierowane do osób powyżej 29 roku życia, należących w szczególności do:

- osób powyżej 50 roku życia;
- kobiet;
- osób z niepełnosprawnościami;
- osób długotrwale bezrobotnych;
- osób niskokwalifikowanych.

Ww. projekty zakładać będą wsparcie osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy należących do I lub II profilu pomocy. W projektach tych udzielane będzie indywidualne i kompleksowe wsparcie, zgodnie z instrumentami i usługami rynku pracy wynikającymi z *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, z wyłączeniem robót publicznych. Dodatkowo szkolenia realizowane w projektach będą musiały prowadzić do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). Uzyskanie kwalifikacji lub kompetencji będzie musiało być każdorazowo weryfikowane poprzez przeprowadzenie odpowiedniego ich sprawdzenia (np. w formie egzaminu). W celu zapewnienia wysokiej skuteczności działań projekty wyłonione w ramach III naboru będą zakładać efektywność zatrudnieniową dla osób w wieku 50 lat i więcej na poziomie co najmniej 33%, dla kobiet na poziomie co najmniej 39%, dla osób z niepełnosprawnościami na poziomie co najmniej 33%, dla osób długotrwale bezrobotnych na poziomie co najmniej 30%, dla osób o niskich kwalifikacjach (do poziomu ISCED 3) na poziomie co najmniej 38%, dla osób nie kwalifikujących się do żadnej z powyższych kategorii na poziomie co najmniej 43% .

Planowane efekty:

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi), które zostaną objęte wsparciem w programie w 2017 r. – 4 700 w tym:
  - liczba osób długotrwale bezrobotnych – 1 281;
  - liczba osób z niepełnosprawnościami – 205;
  - liczba osób w wieku 50 lat i więcej – 1 071;
  - liczba osób o niskich kwalifikacjach – 3 262;
  - liczba kobiet – 2 632;
  - liczba osób bezrobotnych, którzy otrzymali bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej – 346.

Sposób monitorowania: Wnioski o płatność za okres styczeń - grudzień 2017 r.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.1.7 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.2.1 „Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W I kwartale 2017 r. zostaną podpisane umowy z 13 wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r. Ponadto, zostanie ogłoszony kolejny konkurs na wyłonienie projektów skierowanych wyłącznie do osób biernych zawodowo powyżej 29 roku życia. W projektach wybranych do dofinansowania oraz planowanych do wyłonienia udzielane będzie indywidualne i kompleksowe wsparcie zdefiniowane w oparciu o opracowane Indywidualne Plany Działania (IPD). Wsparcie będzie opierało się na co najmniej trzech formach pomocy. Poza opracowaniem IPD w projektach oferowane będzie wsparcie służące pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, nabywaniu oraz podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zdobyciu doświadczenia

zawodowego wymaganego przez pracodawców. Realizowane w projektach szkolenia będą musiały prowadzić do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). Uzyskanie kwalifikacji lub kompetencji będzie musiało być każdorazowo weryfikowane poprzez przeprowadzenie odpowiedniego ich sprawdzenia (np. w formie egzaminu). Ponadto, w ramach konkursu będą musiały być realizowane szkolenia dotyczące zawodów zdefiniowanych jako deficytowe w województwie kujawsko-pomorskim i/lub w powiecie/powiatach, z których pochodzą uczestnicy projektu w oparciu o dane wynikające z dokumentu „*Barometr zawodów. Raport podsumowujący badanie w województwie kujawsko-pomorskim*” lub których potrzeba realizacji będzie potwierdzona przez pracodawców. W celu zapewnienia wysokiej skuteczności działań projekty będą zakładać efektywność zatrudnieniową dla osób w wieku 50 lat i więcej na poziomie co najmniej 33%, dla kobiet na poziomie co najmniej 39%, dla osób z niepełnosprawnościami na poziomie co najmniej 33%, dla osób o niskich kwalifikacjach (do poziomu ISCED 3) na poziomie co najmniej 38%, dla osób nie kwalifikujących się do żadnej z powyższych kategorii na poziomie co najmniej 43%. Dodatkowo premiowane będą projekty, które będą zakładały wyższą efektywność zatrudnieniową, projekty skierowane wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami, a także projekty skierowane wyłącznie do osób zamieszkujących powiaty województwa kujawsko-pomorskiego charakteryzujące się niskim udziałem osób pracujących wśród ogółu mieszkańców.

Planowane efekty:

- Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie – 863, w tym:
  - liczba osób z niepełnosprawnościami;
  - liczba osób w wieku 50 lat i więcej;
  - liczba osób o niskich kwalifikacjach.

Wartości ww. podwskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.1.8 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.5.2 „Wsparcie outplacementowe” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W ramach zadania, w styczniu 2017 r. zostanie zakończona czwarta ostatnia tura konkursowa w ramach konkursu ogłoszonego w III kwartale 2016 r. W II kwartale zostanie ogłoszony kolejny konkurs na wyłonienie projektów skierowanych wyłącznie do osób zwolnionych w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z pracy z przyczyn nie dotyczących pracownika. W projektach tych wsparcie udzielane będzie m.in. w postaci doradztwa zawodowego połączonego z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania (jako obowiązkowy element wsparcia), poradnictwa psychologicznego, pośrednictwa pracy, szkoleń, studiów podyplomowych, staży, praktyk zawodowych, subsydiowanego zatrudnienia, dodatku relokacyjnego. Szkolenia realizowane w projektach będą musiały prowadzić do uzyskania kwalifikacji lub nabycia

kompetencji potwierdzonych odpowiednim dokumentem (np. certyfikatem). Uzyskanie kwalifikacji lub kompetencji będzie musiało być każdorazowo weryfikowane poprzez przeprowadzenie odpowiedniego ich sprawdzenia (np. w formie egzaminu). Ponadto, w ramach konkursu będą musiały być realizowane szkolenia w zawodach uznanych za deficytowe w województwie kujawsko-pomorskim i/lub w powiecie/powiatkach, z których pochodzą uczestnicy projektu w oparciu o dane wynikające z dokumentu „*Barometr zawodów. Raport podsumowujący badanie w województwie kujawsko-pomorskim*” lub których potrzeba realizacji będzie potwierdzona przez pracodawców. Ponadto oferowane będzie bezzwrotne wsparcie finansowe dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą połączone ze wsparciem pomostowym o charakterze doradczo-szkoleniowym oraz w postaci finansowej. Ze wsparcia bezzwrotnego na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w formie finansowej, będą mogły skorzystać wyłącznie: osoby z niepełnosprawnościami, osoby powyżej 50 roku życia, kobiety, osoby o niskich kwalifikacjach oraz osoby poniżej 30 roku życia. W celu zapewnienia wysokiej skuteczności działań projekty w ramach Poddziałania 8.5.2 RPO WK-P muszą zakładać efektywność zatrudnieniową na poziomie minimum 50%. Dodatkowo premiiowane będą projekty, które będą zakładały wyższą efektywność zatrudnieniową, oraz projekty, które będą odpowiedzią na zwolnienia z zakładów pracy znaczące dla lokalnego/regionalnego rynku pracy, tj. dotyczące minimum 20 osób z jednego zakładu pracy lub 20 osób u kilku pracodawców – w jednej grupie zawodowej.

Planowane efekty:

- Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.1.9 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.1 „Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zostaną podpisane umowy z wnioskodawcami wyłoniętymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r. Wsparciem w ramach konkursu objęte mogą zostać następujące typy projektów:

- Wspieranie aktywizacji osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 w powrocie na rynek pracy poprzez:
  - finansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 (np. voucher), obejmujące:
    - pokrycie kosztów usług bieżącej opieki nad dzieckiem w żłobku lub klubie dziecięcym lub wynagrodzenia dziennego opiekuna;

- pokrycie kosztów wynagrodzenia oraz kosztów składek na ubezpieczenia społeczne niani sprawującej opiekę nad dzieckiem, zgodnie z umową o świadczenie usług;
- działania aktywizacyjne i/lub szkoleniowe wspomagające proces powrotu na rynek pracy (jako uzupełnienie działań polegających na finansowaniu opieki nad dziećmi do lat 3).

Pokrycie kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3, jest dostępne dla osób fizycznych w wieku aktywności zawodowej wyłączonych z rynku pracy w związku ze sprawowaniem opieki nad dziećmi do lat 3 lub powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/rodzicielskich/wychowawczych.

W zakresie pokrywania kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3 należy opierać się na właściwych przepisach, w szczególności na *Ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*.

W 2017 r. planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu, w ramach którego wyłonione zostaną projekty z zakresu aktywizacji osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3.

Planowane efekty:

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu;
- Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu;
- Efektywność zatrudnieniowa w stosunku do osób, które w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie były osobami bezrobotnymi lub biernymi zawodowo.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.1.10 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.2 „Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zostaną podpisane umowy z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r. Wsparciem w ramach konkursu objęte mogły zostać następujące typy projektów:

Wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez:

- tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w istniejących lub nowo tworzonych formach opieki przewidzianych ustawą.
- sfinansowanie kosztów przeszkolenia zawodowego dziennego opiekuna i niani, pokrycie kosztów wynagrodzenia opiekuna dziennego zatrudnionego przez gminę

w części odpowiadającej kosztom opieki nad dzieckiem skierowanym w ramach projektu.

- dostosowanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Planowane efekty:

- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu projektu;
- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu;
- Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.1.11 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 8.4.3 „Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach ZIT” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zostaną podpisane umowy z wnioskodawcami wyłoniłymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r. Wsparciem w ramach konkursu objęte mogły zostać następujące typy projektów:

Wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez:

- tworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w istniejących lub nowo tworzonych formach opieki przewidzianych ustawą;
- sfinansowanie kosztów przeszkolenia zawodowego dziennego opiekuna i niani;
- pokrycie kosztów wynagrodzenia opiekuna dziennego zatrudnionego przez gminę w części odpowiadającej kosztom opieki nad dzieckiem skierowanym w ramach projektu;
- dostosowanie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

Planowane efekty:

- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu projektu;

- Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu;
- Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
- Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Cel szczegółowy 1.2: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Zadanie 1.2.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej

Opis zadania: Do kompetencji Samorządu Województwa, zgodnie z art. 35 *ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2016 poz. 2046) należy dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. Zakłady aktywności zawodowej tworzone są w celu zatrudniania osób z orzeczeniem o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Zakłady aktywności zawodowej mają za zadanie przygotować osoby z niepełnosprawnością do wyjścia na otwarty rynek pracy bądź pracy chronionej. W miejsce osoby, która podejmie pracę na otwartym rynku wchodzi kolejna osoba, która jest aktywizowana. Wszystkie formy tej aktywności mają na celu doprowadzenie do zaktywizowania osób niepełnosprawnych, m.in. nauczania poruszania się po rynku pracy, zwiększenia kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, kursach zawodowych, przyuczeniu do zawodu.

Na dzień 31 grudnia 2016 r., w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 9 Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) w: Białych Błotach (organizator – gmina Białe Błota), Drzonowie (gmina Lisewo), Przyjezierzu (gmina Strzelno), Bydgoszczy (miasto Bydgoszcz), Brodnicy (powiat brodnicki), Radziejowie (powiat radziejowski), Tucholi (powiat tucholski), Wąbrzeźnie (Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski), Włocławku (gmina miasto Włocławek).

Planowane efekty:

- Liczba osób zatrudnionych w 2017 roku w zakładach aktywności zawodowej (utrzymanie zatrudnienia z roku poprzedniego na poziomie) – 450, w tym:
  - liczba osób z niepełnosprawnością – 350;

- Liczba osób z niepełnosprawnością, które wyszły na otwarty rynek pracy bądź pracy chronionej – 5.

Sposób monitorowania: Sprawozdania kwartalne i roczne.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Spraw Społecznych i Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Zakłady aktywności zawodowej województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.2.2 Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy

Opis zadania: Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizuje zadanie w oparciu o wojewódzki program na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenia ich aktywności zawodowej pod nazwą „*Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku*”. W ramach otwartych konkursów ofert zleca się organizacjom pozarządowym realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Prowadzone jest poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy a także szkolenia zwiększające szanse na znalezienie zatrudnienia tej grupie osób na otwartym rynku pracy bądź chronionym.

Planowane efekty:

- Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów – 1;
- Liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z usług doradczych – 50.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie realizatora zadania.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Spraw Społecznych i Zdrowia Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.2.3 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych ze środków PFRON realizowana przez powiatowe urzędy pracy

Opis zadania:

W ramach zadania realizowane będą działania powiatowych urzędów pracy związane z aktywizacją osób niepełnosprawnych, bezrobotnych i poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia, które służą doprowadzeniu do podjęcia pracy. Realizacja ww. działań realizowana będzie w oparciu o środki PFRON otrzymane przez powiaty na podstawie algorytmu i podzielone na zadania przez Rady Powiatu/Miasta na finansowanie zadań określonych w *ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku z późn. zm. o rehabilitacji (...)*. W ramach powyższego realizowane mogą być następujące zadania wynikające z poszczególnych paragrafów ustawy.

Art. 11. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku z późn. zm. o rehabilitacji (...)

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- 1) szkoleń;
- 2) stażu;
- 3) prac interwencyjnych;
- 4) przygotowania zawodowego dorosłych;
- 5) badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 *ustawy o promocji i instytucjach rynku pracy*;
- 6) zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*;
- 7) finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*;
- 8) studiów podyplomowych;
- 9) szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;
- 10) bonu na zasiedlenie;
- 11) bonu szkoleniowego;
- 12) bonu stażowego.

Planowane efekty:

- Liczba osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu, które zostaną objęte wsparciem – 100.

Art. 12a. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku z późn. zm. o rehabilitacji (...)

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może otrzymać ze środków Funduszu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel.

Planowane efekty:

- Liczba osób niepełnosprawnych, które zostaną objęte wsparciem – 30.

Art. 26d. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku z późn. zm. o rehabilitacji (...)

Zadanie skierowane do pracodawcy, który zatrudni pracownika niepełnosprawnego, wymagającego wsparcia podczas wykonywania pracy i w związku z tym może otrzymać ze środków PFRON zwrot:

- miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy;
Wysokość zwrotu miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy stanowi iloczyn kwoty najniższego wynagrodzenia i ilorazu liczby godzin w miesiącu przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu i miesięcznej liczby godzin pracy

pracownika niepełnosprawnego w miesiącu. Przy czym liczba godzin przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekraczać liczby godzin odpowiadającej 20% liczby godzin pracy pracownika w miesiącu;

- kosztów szkolenia tych pracowników w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy; Zwrot kosztów szkolenia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy obejmuje 100% kosztów szkolenia, nie więcej jednak niż równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia.

Planowane efekty:

- Liczba zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych dla których pracodawca otrzymał zwrot środków PFRON na pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy – 2;
- Liczba osób przeszkolonych w celu pomocy niepełnosprawnym pracownikom – 2 osoby.

Art. 26e. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku z późn. zm. o rehabilitacji (...)

Zadanie skierowane jest do pracodawcy, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotną albo poszukującą pracy niepozostającą w zatrudnieniu. Może on otrzymać, na wniosek, ze środków Funduszu zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Warunkiem zwrotu jest m.in. zawarcie umowy, poniesienie kosztów na tworzone miejsce pracy oraz otrzymanie pozytywnej opinii PIP.

Planowane efekty:

- Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych – 60.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie rzeczowo finansowe samorządów powiatowych z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 1.2.4 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych finansowana ze środków PFRON i budżetu Państwa realizowana przez PFRON

Opis zadania: W ramach zadania realizowane będą działania PFRON związane z aktywizacją osób niepełnosprawnych. Realizacja ww. działań opierać się będzie na środkach PFRON oraz otrzymanych z budżetu państwa. Zadanie przewiduje dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych niepełnosprawnych pracowników oraz refundację składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą lub niepełnosprawnych rolników, a także refundację składek rolnikowi zobowiązanemu

do opłacania składek za niepełnosprawnych domowników. Poniżej przedstawia się opis poszczególnych zadań wynikających z określonych paragrafów *ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji (...)*.

Art. 25a. Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne

Fundusz refunduje:

- osobie niepełnosprawnej wykonującej działalność gospodarczą obowiązkowe składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe do wysokości odpowiadającej wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota określona w art. 18 ust. 8 oraz w art. 18a *ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), z zastrzeżeniem ust. 1a,- 100% składek emerytalnej i rentowej dla osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 60% składek emerytalnej i rentowej dla osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 30% składek emerytalnej i rentowej dla osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności;
- niepełnosprawnemu rolnikowi lub rolnikowi zobowiązanemu do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika, składki na ubezpieczenia społeczne rolników - wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe.

Planowane efekty:

- Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielona zostanie pomoc – 2 153.

Art. 26a. Dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego

Pracodawcy przysługuje ze środków Funduszu miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego, o ile pracownik ten został ujęty w ewidencji zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie przysługuje na podstawie złożonych do PFRON wniosków. Wysokość dofinansowania uzależniona jest od stopnia niepełnosprawności i rodzaju schorzeń, stanowi kwotę ryczałtu określoną w ustawie:

- 1 800 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności;
- 1 125 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności;
- 450 zł - w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Miesięczne dofinansowanie przysługuje pracodawcy zatrudniającemu do 25 osób w przeliczeniu na pełen etat lub zatrudniającemu co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągającemu wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%.

Planowane efekty:

- Liczba osób niepełnosprawnych, na które udzielone zostanie pracodawcom dofinansowanie – 17 950.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie z systemu SODiR.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Art. 32. Dofinansowania i zwrot kosztów dla pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej

Pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej może, na wniosek, otrzymać ze środków Funduszu:

- 1) dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych pod warunkiem wykorzystania tych kredytów na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych;
- 2) zwrot kosztów:
  - a) budowy lub przebudowy związanej z modernizacją obiektów i pomieszczeń zakładu,
  - b) transportowych,
  - c) administracyjnych.

Zwrot kosztów, o których mowa powyżej dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych i może być przyznany pracodawcy prowadzącemu zakład pracy chronionej, u którego wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 50%.

Planowane efekty:

- Liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach pracy chronionej, które skorzystają z pomocy – 181.

Sposób monitorowania: Dane z Oddziału Kujawsko-Pomorskiego PFRON.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zadanie 1.2.5 Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy - PFRON

Opis zadania: PFRON realizuje zadania i programy zmierzające do zwiększenia aktywności osób niepełnosprawnych. Należą do nich:

Art. 36. Zlecenie zadań fundacjom i organizacjom pozarządowym

Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w formie wsparcia na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1977 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Rodzaje zadań wskazane są w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym i muszą być zgłaszane do PFRON w formie projektów w ramach konkursów ogłaszanych przez PFRON. Cele tych projektów muszą zawierać się w jednym ze wskazanych poniżej kierunku pomocy:

- 1) kierunek pomocy 1: wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy;
- 2) kierunek pomocy 2: zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych;
- 3) kierunek pomocy 3: wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia;
- 4) kierunek pomocy 4: zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji,
- 5) kierunek pomocy 5: poprawa jakości funkcjonowania otoczenia osób niepełnosprawnych;
- 6) kierunek pomocy 6: upowszechnianie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i wiedzy dotyczącej niepełnosprawności.

Planowane efekty:

kierunek pomocy 1:

- Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem – 26;

kierunek pomocy 2:

- Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem – 2 382;

kierunek pomocy 4:

- Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem – 118.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie z Oddziału Kujawsko-Pomorskiego PFRON w Toruniu

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Program Aktywny Samorząd

Realizatorem programu są samorządy powiatowe. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu:

- 1) przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- 2) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy oraz pomoc w zakupie protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- 3) umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie - pomoc w utrzymaniu sprawności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
- 4) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji - dofinansowanie do kosztów kształcenia na poziomie wyższym.

Planowane efekty:

- Liczba osób, którym udzielone zostanie dofinansowanie do zakupu protez – 26;
- Liczba osób, którym udzielone zostanie dofinansowanie do kosztów kształcenia – 920;

- Liczba osób, którym udzielona zostanie pomoc w utrzymaniu sprawności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 44.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie z Oddziału Kujawsko-Pomorskiego PFRON w Toruniu

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Samorzady Powiatowe - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Należy wymienić także nowe programy Rady Nadzorczej PFRON, których celem ogólnym jest podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Są to:

- Absolwent – program aktywizujący osoby niepełnosprawne posiadające wyższe wykształcenie poprzez kompleksowe i indywidualne wsparcie w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu doświadczenia zawodowego oraz uprawnień zawodowych,
- Praca – Integracja – program, którego celem jest podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy oraz budowanie pozytywnego wizerunku pracowników będących osobami niepełnosprawnymi poprzez ideę społecznej odpowiedzialności biznesu,
- Stabilne zatrudnienie – program zakłada wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej oraz w jednostkach samorządu wszystkich szczebli.

Planowane efekty: W chwili obecnej nie można określić przewidywanych ich efektów. Rok 2017 będzie pierwszym rokiem realizacji ww. programów. Wskaźniki ww. programów będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Kujawsko-Pomorski.

Podmioty realizujące zadanie: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 1.3: Poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Zadanie 1.3.1 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.1.1 „Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. planowane jest ogłoszenie konkursu, w ramach którego wyłonione zostaną projekty wspierające:

1. Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane w oparciu o:
  - a) Program Aktywizacja i Integracja i/lub,
  - b) Kontrakt socjalny lub jego odmiany i/lub,
  - c) Program Aktywności Lokalnej i/lub,

- d) inne metody, modele, narzędzia pracy socjalnej o charakterze indywidualnym, rodzinnym, środowiskowym; z obligatoryjnym wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej i/lub zawodowej i/lub edukacyjnej.
2. Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez:
    - a) programy reintegracji zawodowej i społecznej realizowane przez podmioty o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
    - b) programy na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełno sprawnościami (w tym w ramach WTZ i ZAZ).

Planowane efekty:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie;
- Efektywność zatrudnieniowa.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.3.2 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.2.1 „Aktywne włączenie społeczne” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. kontynuowana będzie realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania w 2016 r. Zostaną także podpisane umowy z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursów ogłoszonych w 2016 r.

Wsparciem objęte są następujące typy projektów:

1. Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane w oparciu o:
  - a) Program Aktywizacja i Integracja i/lub,
  - b) Kontrakt socjalny lub jego odmiany i/lub,
  - c) Program Aktywności Lokalnej i/lub,
  - d) Inne metody, modele, narzędzia pracy socjalnej o charakterze indywidualnym, rodzinnym, środowiskowym, z obligatoryjnym wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej i/lub zawodowej i/lub edukacyjnej.

2. Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy realizowane poprzez:
  - a. programy reintegracji zawodowej i społecznej realizowane przez podmioty, o których mowa w *ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym*,
  - b. programy na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (w tym w ramach WTZ i ZAZ).

W 2017 r. planowane jest ogłoszenie kolejnych konkursów, w ramach których wyłonione zostaną projekty na rzecz aktywnej integracji.

Planowane efekty:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.3.3 Realizacja projektów na rzecz aktywnej integracji w ramach Poddziałania 9.2.2 „Aktywne włączanie społeczne młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym”

Opis zadania:

W 2017 r. kontynuowana będzie realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania w 2016 r. Wsparciem objęte są następujące typy projektów:

Zindywidualizowane i kompleksowe działania na rzecz poprawy szans na zatrudnienie oraz zdolności funkcjonowania w społeczeństwie młodzieży, wobec której zastosowano sądowy środek wychowawczy lub poprawczy obejmujące:

- a) działania służące wzmocnieniu kompetencji społecznych młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym,
- b) działania resocjalizacyjne, terapeutyczne i wychowawcze dla młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym,
- c) działania wspomagające efektywność procesu resocjalizacji poprzez doradztwo edukacyjno -zawodowe oraz wsparcie służące uzupełnieniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym lub poprawczym nie kwalifikującej się do wsparcia w ramach projektów.

Planowane efekty:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.3.4 Realizacja projektów z zakresu tworzenia nowych przedsiębiorstw społecznych oraz rozwoju i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej w ramach Poddziałania 9.4.1 „Rozwój podmiotów sektora ekonomii społecznej” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. kontynuowana będzie realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania w 2016 r. Wsparciem objęte są następujące typy projektów:

Wspieranie przedsiębiorczości społecznej oraz ekonomii społecznej zapewniające w ramach projektu w sposób komplementarny i łączny:

- Wsparcie służące tworzeniu nowych przedsiębiorstw społecznych obejmujące:
  - działania z zakresu animacji i inkubacji;
  - wsparcie w zakresie szkoleń (w tym szkoleń zawodowych niezbędnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym), doradztwa oraz innych form służących nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej w postaci przedsiębiorstwa społecznego w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną;
  - bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje) na tworzenie nowych miejsc pracy poprzez utworzenie przedsiębiorstwa społecznego;
  - wsparcie pomostowe w formie finansowej, wsparcie pomostowe w formie zindywidualizowanych usług w szczególności ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji biznesowych.
- Wsparcie rozwoju i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej poprzez:
  - działania ukierunkowane na podnoszenie umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych, doświadczenia zawodowego pracowników oraz wolontariuszy PES w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną;

- działania służące nabyciu lub podniesieniu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną;
- działania ukierunkowane na rozwój specjalistycznych usług dla podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności usług o charakterze biznesowym;
- wsparcie finansowe (dotacje) na tworzenie nowych miejsc pracy w istniejących podmiotach ekonomii społecznej wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwo społeczne;
- wsparcie finansowe (dotacje) na tworzenie nowych miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.

Planowane efekty:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych;
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem;
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Cel szczegółowy 1.4: Wsparcie samozatrudnienia

Zadanie 1.4.1 Projekt „Pożyczki dla przedsiębiorczych” w ramach Działania 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” PO KL 2007-2013

Opis zadania: W ramach zadania nadzorowany będzie projekt (wyłoniony do dofinansowania w 2012 r., którego realizacja zakończyła się w grudniu 2015 r.) w okresie jego monitorowania. Zgodnie z założeniami projektów dot. instrumentów zwrotnych w ramach PO KL, po okresie realizacji projektu, działania projektowe kontynuowane będą w ramach tzw. okresu monitorowania, który będzie trwał przez pięć kolejnych lat tj. do końca roku 2020. W ramach ww. okresu osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą (zarówno osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo, jaki pracujące) mogą skorzystać z pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej do wysokości 50 tys. zł na osobę (preferencyjne oprocentowanie na poziomie 0,5% w skali roku, okres spłaty pożyczki wraz

z odsetkami nie może przekraczać 60 miesięcy od momentu podpisania umowy, możliwe jest udzielenie maksymalnie 6 miesięcznej karencji w spłacie rat kapitałowych).

Planowane efekty:

- Liczba osób które w 2017 r. skorzystają z instrumentów zwrotnych – 106.

Sposób monitorowania: Na podstawie sprawozdania.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.

Zadanie 1.4.2 Realizacja projektów w ramach Podziałania 8.3 „Wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w regionie” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zostaną podpisane umowy z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r.

Wsparciem objęte są następujące typy projektów:

1. Działania szkoleniowo-doradcze (w tym poradnictwo psychologiczne) dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej.
2. Wsparcie w formie bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej nie wyższe niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia na osobę.
3. Wsparcie pomostowe dla osób, które rozpoczęły prowadzenie działalności gospodarczej w ramach danego projektu, obejmujące:
  - a) usługi doradczo-szkoleniowe o charakterze specjalistycznym (indywidualne i grupowe) udzielane w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej;
  - b) usługi asystentury z wykorzystaniem mentoringu;
  - c) wsparcie finansowe wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego na dzień wypłacenia wsparcia bezzwrotnego (dotacji) przez okres od 6 do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej.

Planowane efekty:

- Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej;
- Liczba osób, pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 1.4.3 Doradztwo na rzecz osób rozpoczynających działalność gospodarczą i MMŚP w ramach KSU

Opis zadania: W ramach realizacji zadania świadczone będą usługi w zakresie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej.

1. W obszarze rozpoczynania działalności gospodarczej, usługi świadczone będą w szczególności z zakresu:

- analizy pomysłu na biznes i określenie typu działalności;
- oszacowania przychodów i kosztów związanych z planowaną działalnością;
- wyboru odpowiedniej formy opodatkowania;
- przygotowanie biznes planu;
- wyboru odpowiedniego źródła finansowania;
- przygotowania wniosku o dotację/pożyczkę lub kredyt na podjęcie działalności gospodarczej;
- zarejestrowania firmy oraz dopełnienie wszelkich formalności z tym związanych, w tym wpis do CEIDG/KRS, dokumenty rejestrowe do ZUS i US.

2. W obszarze prowadzenia firmy, usługi świadczone będą w szczególności z zakresu:

a) organizacji przedsiębiorstwa:

- zmiana formy lub zakresu prowadzenia działalności gospodarczej wpis do CEIDG;
- zatrudnienie pracowników;
- procedura uzyskiwania zezwoleń, koncesji, itp.;
- pomoc w konstruowaniu umów z kontrahentami;
- dochodzenie należności;
- zamykanie działalności gospodarczej;
- inne stwierdzone podczas diagnozy/rozmowy z klientem.

b) marketingu:

- opracowanie strategii marketingowej w oparciu o misję i cele biznesowe;
- doradztwo w zakresie przygotowania szczegółowych taktyk marketingowych, wytycznych dla identyfikacji graficznej, komunikacji internetowej i działań wizerunkowych;
- opracowanie koncepcji organizacji pracy i procesów zarządzania, w uwzględnieniu specyfiki firmy, zespołu (wraz z propozycją konkretnych narzędzi informatycznych wspierających procesy zarządzania);
- inne stwierdzone podczas diagnozy/rozmowy z klientem.

c) w obszarze finansów przedsiębiorstwa:

- konsultacje w opracowaniu kosztorysu przedsięwzięcia tj. koszty, przychody i źródła finansowania;
- przygotowanie dokumentacji wymaganej przez instytucję finansową (wnioski kredytowe, biznes plany itp.);
- przeprowadzenie oceny opłacalności inwestycji.

Planowane efekty:

- Liczba osób fizycznych, które skorzystały z usług doradczych – 12.
- Liczba firm, które skorzystały z usług doradczych - 48.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną TARR S.A.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Podmiot realizujący zadanie: Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Zadanie 1.4.4 Realizacja projektów w ramach Poddziałania 6.2 „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” PROW na lata 2014-2020

Opis zadania: Premie w ramach Poddziałania 6.2 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 będą przyznawane osobom fizycznym rozpoczynającym prowadzenie działalności pozarolniczej. Pomoc w wysokości 100 000 zł wypłacana w dwóch ratach (80 000 zł i 20 000 zł) będzie przyznana, jeżeli wnioskodawca jest beneficjentem „Płatności dla rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi” lub spełnia następujące warunki:

- jest ubezpieczony na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek lub domownik nieprzerwanie co najmniej od 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
  - nie jest wpisany do CEiIDG lub KRS albo ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych od 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku;
  - gospodarstwo rolne, w którym pracuje wnioskodawca, ma wielkość ekonomiczną nie większą niż 15 tys. euro;
  - w roku złożenia wniosku lub co najmniej za rok poprzedzający o przyznanie pomocy przyznano jednolitą płatność obszarową do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, w którym pracuje wnioskodawca;
  - miejsce zamieszkania wnioskodawcy oraz główne miejsce wykonywania działalności które zostanie wskazane w CEiIDG znajduje się w miejscowości należącej do: gminy wiejskiej lub gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców lub gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
  - wnioskodawca przedłoży biznesplan dotyczący planowanej działalności pozarolniczej.
- Pomocy nie przyznaje się beneficjentom działań: „Premie dla młodych rolników” objętych PROW 2014-2020, „Restrukturyzacja małych gospodarstw” objętych PROW 2014-2020, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” PROW 2007-2013, „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” PROW 2007-2013. Wymogiem jest utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy (liczy się także samozatrudnienie). Plan utworzenia większej ilości miejsc pracy premiowany jest uzyskaniem dodatkowych punktów, które decydują o kolejności przysługiwania pomocy. Działalność musi być prowadzona przynajmniej 5 lat od dnia wypłaty I raty pomocy.

Planowane efekty: Liczba osób, które podjęły prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i zgłosiły się do ubezpieczenia w ZUS.

Wartości wskaźnika nie jest możliwa do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie złożonych wniosków o płatność do dnia 31 grudnia 2017 r.

Jednostka zgłaszająca zadanie: Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Podmiot realizujący zadanie: Kujawsko-Pomorski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Zadanie 1.4.5 Rozwój przedsiębiorczości przez podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej w ramach Poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” PROW 2014-2020

Opis zadania: Zadanie realizowane będzie w ramach inicjatywy LEADER - rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) wspieranego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Celem priorytetowym działania jest wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, przez które rozumieć należy obszary, z wyłączeniem miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 000. Realizacja celu odbywać się będzie poprzez wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) – oddolnie tworzonego dokumentu strategicznego dotyczącego danego obszaru, w którym, na podstawie diagnozy obszaru, lokalnych potrzeb i priorytetów, wskazane zostało ukierunkowanie wsparcia. Wyboru operacji do realizacji dokonywać będą lokalne grupy działania (LGD).

O pomoc może ubiegać się podmiot będący:

- osobą fizyczną, jeżeli jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jest pełnoletnia, ma miejsce zamieszkania na obszarze objętym LSR (w przypadku gdy osoba fizyczna nie wykonuje działalności gospodarczej), posiada zarejestrowaną działalność gospodarczą na obszarze objętym LSR (w przypadku gdy osoba fizyczna wykonuje działalność gospodarczą), albo
- osobą prawną, z wyłączeniem województwa, jeżeli siedziba tej osoby lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR, albo
- jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli siedziba tej jednostki lub jej oddziału znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR.

Realizacja zadania musi wiązać się z utworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne. Pomoc na operację nie przysługuje w zakresie działalności usługowej wspomagającej rolnictwo i następującej po zbiorach, górnictwa i wydobywania, działalności usługowej wspomagającej górnictwo i wydobywanie, przetwarzania i konserwowania ryb, skorupiaków i mięczaków, wytwarzania i przetwarzania koksu i produktów rafinacji ropy naftowej, produkcji chemikaliów oraz wyrobów chemicznych, produkcji podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych, produkcji metali, produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep

oraz motocykli, transportu lotniczego i kolejowego, gospodarki magazynowej. Wysokość pomocy przyznanej na realizację operacji nie może przekroczyć:

- 100 000 zł w przypadku podejmowania działalności gospodarczej;
- 300 000 zł w przypadku rozwijania działalności gospodarczej.

Planowane efekty:

- Liczba zrealizowanych operacji dotyczących podejmowania działalności gospodarczej w 2017 r.;
- Liczba zrealizowanych operacji dotyczących rozwijania działalności gospodarczej w 2017 r.;
- Liczba utworzonych miejsc pracy w 2017 r.

Wartości wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie sprawozdania rocznego przygotowywanego przez Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu i przekazywanego Agencji Płatniczej.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: lokalne grupy działania z terenu województwa kujawsko pomorskiego i Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ KADR PRZEDSIĘBIORSTW

Zadanie 2.1 Wsparcie pracodawców w kształceniu osób pracujących w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego

Opis zadania: Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS), został utworzony ze środków Funduszu Pracy z myślą o wsparciu kształcenia ustawicznego pracodawców oraz pracowników. Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań zmieniającej się gospodarki. W ramach realizacji zadania z KFS pracodawcy będą mogli ubiegać się, w powiatowych urzędach pracy, o dofinansowanie kształcenia ustawicznego dla siebie oraz pracowników, w tym na:

- określenie potrzeb w zakresie kształcenia ustawicznego w związku z ubieganiem się o sfinansowanie tego kształcenia ze środków KFS,
- kursy i studia podyplomowe realizowane z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą,
- egzaminy umożliwiające uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych,
- badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu,
- ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem.

O dofinansowanie powyższych działań będzie mógł wystąpić do powiatowego urzędu pracy każdy pracodawca, który zatrudnia co najmniej jednego pracownika na umowę o pracę.

W przypadku mikroprzedsiębiorców (firmy zatrudniające 9 osób i mniej) ze środków KFS może zostać sfinansowanych 100% kosztów kształcenia ustawicznego, natomiast w przypadku pozostałych firm pracodawca ze środków własnych pokrywa 20% kosztów szkolenia. Kwota przyznana na szkolenie dla jednego pracownika nie może przekroczyć w danym roku 300% przeciętnego wynagrodzenia.

Ponadto Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu będzie realizował badanie efektywności wsparcia udzielonego ze środków KFS w województwie kujawsko-pomorskim oraz będzie prowadził promocję KFS.

Planowane efekty:

- Liczba firm korzystających w 2017 r. z funduszu szkoleniowego;
- Liczba pracowników firm przeszkolonych z KFS w 2017 r.;
- Liczba raportów z badania pn. „*Badanie efektywności wsparcia udzielonego ze środków KFS w województwie kujawsko-pomorskim*” – 1.

Wartości dwóch pierwszych wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ale będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie sprawozdania do MRPiPS, w oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowe urzędy pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 2.2 Zachęty dla inwestorów tworzących miejsca pracy

Opis zadania: W XXI wieku kompetencje pracownika, w tym kwalifikacje językowe, tj. znajomość języków obcych na poziomie minimum B2 i wyższym, to często warunek konieczny dla uzyskania zatrudnienia m.in. w sektorze BPO, w firmach z kapitałem zagranicznym, prowadzących działalność eksportową lub współpracujących z firmami zagranicznymi. Decyzje inwestorów (w tym zagranicznych) o ulokowaniu firmy w danym regionie uwarunkowane są min. dostępnością odpowiednio wykwalifikowanej kadry legitymującej się m.in. bardzo dobrą znajomością języka obcego i posiadającą odpowiednie kompetencje. Informacje dostępne obecnie w bazach danych nt. osób bezrobotnych, czy studentów i absolwentów uczelni wyższych, nie uwzględniają informacji o posiadaniu przez daną osobę kwalifikacji w zakresie języków potwierdzonych stosownymi certyfikatami.

Zadanie obejmuje prowadzenie akcji informacyjno-promocyjnej, która ma wpłynąć na wzrost świadomości wśród uczniów szkół średnich i wyższych oraz wśród osób dorosłych w zakresie korzyści płynących ze znajomości języków obcych na poziomie minimum B2.

W ramach zadania planowane jest również zorganizowanie regionalnych dni kariery z częścią konferencyjną i warsztatową. W dniach kariery uczestniczyć będą zarówno zainteresowani pracodawcy i inwestorzy, osoby zainteresowane podjęciem zatrudnienia, jak również przedstawiciele uczelni i szkół średnich oraz instytucji rynku pracy, Centrum Obsługi Inwestora, Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu i innych zainteresowanych organizacji.

Planowane efekty:

- Liczba akcji informacyjno-promocyjnych, planowanych do przeprowadzenia w 2017 r. – 1;
- Liczba targów pracy dla inwestorów zewnętrznych planowanych do przeprowadzenia w 2017 r. – 1;
- Liczba uczestników dni kariery – ok.300 osób;

Sposób monitorowania: Dokumentacja własna z przeprowadzonych wydarzeń.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Transportu, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Bydgoska Agencja Rozwoju Regionalnego, Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu, biuro karier Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy.

Zadanie 2.3 Wsparcie MMŚP poprzez finansowanie usług rozwojowych - realizacja projektów z zakresu wdrażania Podmiotowego Systemu Finansowania Usług Rozwojowych dla przedsiębiorstw w ramach Poddziałania 8.5.1 „Wsparcie dostępu do usług rozwojowych” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. zostanie rozstrzygnięty konkurs ogłoszony w 2016 r.

Dofinansowanie przeznaczone zostanie na wsparcie MMŚP poprzez finansowanie usług rozwojowych obejmujących m.in.:

- działania szkoleniowe, doradcze oraz studia podyplomowe zaprojektowane zgodnie z oczekiwaniami i zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału i konkurencyjności,
- wsparcie doradczo-szkoleniowe dla właścicieli i kadry zarządzającej przedsiębiorstw wspomagające proces zmiany, w tym przekształcenia profilu działalności przedsiębiorstwa, optymalizacji procesów zarządzania oraz budowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa.

Wsparcie w ramach Poddziałania będzie realizowane zgodnie z podejściem popytowym.

Planowane efekty:

- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu;
- Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie;
- Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie;
- Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

CEL STRATEGICZNY 3: PODNIESIENIE POZIOMU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH MIESZKAŃCÓW REGIONU

Cel szczegółowy 3.1: Zwiększenie znaczenia kształcenia zawodowego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy

Zadanie 3.1.1 Opiniowanie powoływania nowych kierunków kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych i monitorowanie nowo utworzonych kierunków

Opis zadania: W związku z zadaniem wynikającym z *ustawy z o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*²¹ oraz *ustawy o systemie oświaty*²² Wojewódzka Rada Rynku Pracy (WRRP) opiniuje wnioski szkół dotyczące tworzenia nowych kierunków kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych, oceniając zasadność ich utworzenia w oparciu o analizę sytuacji na lokalnych i regionalnym rynku pracy. WUP w Toruniu przygotowuje dla członków WRRP informację o sytuacji danego zawodu w kontekście planowanego utworzenia nowego kierunku kształcenia. Informacja ta będzie zawierała m.in. dane na temat skali bezrobocia w danym zawodzie, zapotrzebowania pracodawców, liczby uczniów i absolwentów danego kierunku kształcenia oraz liczby szkół kształcących w danym zawodzie w skali regionu. Organy prowadzące szkoły będą miały możliwość podjęcia decyzji o utworzeniu danego kierunku kształcenia analizując opinie wydane przez WRRP.

W ramach tego zadania zostanie również przygotowana informacja na temat realizacji planów edukacyjnych szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2016/2017 r. w kontekście podjętych uchwał WRRP.

Planowane efekty:

- Liczba opinii przygotowanych w 2017 r.;
Wartość wskaźnika nie jest możliwa do określenia na etapie planowania, ale będzie na bieżąco monitorowana i zostanie wykazana w sprawozdaniu z RPD/Z na 2017 rok;
- Informacja nt. realizacji planów edukacyjnych szkół w kontekście podjętych uchwał WRRP w 2017 r. – 1.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

---

²¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 z późn. zm.)

²² Ustawa z dnia 7 września o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

Podmioty realizujące zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu/Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Toruniu.

Zadanie 3.1.2 Organizacja konkursu dla szkół zawodowych pod hasłem – „Kształcenie dla potrzeb rynku pracy naszą misją”

Opis zadania: W związku z zadaniem harmonizowania kształcenia zawodowego z potrzebami regionalnego rynku pracy Wojewódzki Urząd Pracy wraz z partnerami - Urzędem Marszałkowskim i Kuratorium Oświaty zorganizuje i przeprowadzi II edycję konkursu dla szkół zawodowych województwa kujawsko-pomorskiego pod hasłem – „Kształcenie dla potrzeb rynku pracy naszą misją”. Celem nadrzędnym jest promowanie tych szkół, które realizują swoją ofertę edukacyjną w ścisłej współpracy z pracodawcami, zapewniając kształcenie zawodowe na rzeczywistych stanowiskach pracy.

W ramach tego zadania zostanie również przygotowana informacja na temat szkół – laureatów konkursu.

Planowane efekty:

- Liczba szkół biorących aktywny udział w konkursie w 2017 r.;
Wartość wskaźnika nie jest możliwa do określenia na etapie planowania, ale będzie na bieżąco monitorowana i zostanie wykazana w sprawozdaniu z RPD/Z na 2017 r.;
- Informacja nt. szkół laureatów konkursu – 1.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację konkursową.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy.

Zadanie 3.1.3 Realizacja projektów w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego w ramach Poddziałania 10.1.3 „Kształcenie zawodowe w ramach ZIT”

Opis zadania: W 2017 r. zostaną podpisane umowy z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursu ogłoszonego w 2016 r. Dofinansowanie przeznaczone zostanie na:

1. Rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, obejmujący w szczególności:
  - a) realizację doradztwa edukacyjno-zawodowego ukierunkowanego na dopasowanie podaży kwalifikacji do potrzeb i wymagań nowoczesnego rynku pracy;
  - b) realizację zewnętrznego wsparcia szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - c) realizację dodatkowego wsparcia służącego podnoszeniu, nabywaniu oraz uzupełnianiu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, dostosowanego do potrzeb pracodawców, w szczególności poprzez:
    - dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne ukierunkowane na uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych;

- organizowanie kursów przygotowawczych na studia;
  - udział w zajęciach prowadzonych w szkołach wyższych, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych;
  - wsparcie uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy;
  - programy potwierdzania kwalifikacji w zawodzie zdobytych przez uczniów w toku edukacji;
  - udział w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego.
- d) realizację wsparcia nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu ukierunkowanego na doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych, związanych z nauczonym zawodem;
- e) tworzenie nowej oferty edukacyjnej, w tym wprowadzenie kształcenia w nowych zawodach i na nowych kierunkach w odpowiedzi na zbadane zapotrzebowanie rynku pracy;
- f) modyfikację programów nauczania w poszczególnych zawodach i na kierunkach już istniejących;
- g) wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania zawodowego;
- h) włączenie pracodawców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- i) tworzenie klas patronackich w szkołach;
- j) tworzenie w szkołach i placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów obejmujące wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego.
2. Realizacja wysokiej jakości staży i praktyk zawodowych dla uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego i ogólnego we współpracy z pracodawcami, w tym podniesienie kwalifikacji i kompetencji opiekunów praktykantów i stażystów u pracodawców w zakresie niezbędnym do realizacji staży i praktyk zawodowych.

W 2017 r. planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego.

Planowane efekty:

- Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu;
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu;
- Liczba nauczycieli, którzy uzyskali/podnieśli kwalifikacje w zakresie doradztwa zawodowego;
- Liczba uczniów, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;

- Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie;
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie;
- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania/podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego;
- Liczba nauczycieli placówek kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, uczestniczących w praktykach i stażach u pracodawcy.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

Zadanie 3.1.4 Realizacja projektów w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego w ramach Poddziałania 10.2.3 „Kształcenie zawodowe” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: W 2017 r. kontynuowana będzie realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania w 2016 r. Ponadto zostaną także podpisane umowy z wnioskodawcami wyłonionymi w ramach konkursów ogłoszonych w 2016 r. Dofinansowanie w ramach projektów przeznaczone jest na:

1. Rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, obejmujący w szczególności:
  - a) realizację doradztwa edukacyjno-zawodowego ukierunkowanego na dopasowanie podaży kwalifikacji do potrzeb i wymagań nowoczesnego rynku pracy;
  - b) realizację zewnętrznego wsparcia szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - c) realizację dodatkowego wsparcia służącego podnoszeniu, nabywaniu oraz uzupełnianiu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, dostosowanego do potrzeb pracodawców, w szczególności poprzez:
    - dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne ukierunkowane na uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych;
    - organizowanie kursów przygotowawczych na studia;
    - udział w zajęciach prowadzonych w szkołach wyższych, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach lub obozach naukowych;
    - wsparcie uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy;
    - programy potwierdzania kwalifikacji w zawodzie zdobytych przez uczniów w toku edukacji;

- udział w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego (KKZ i KUZ);
  - d) realizację wsparcia nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu ukierunkowanego na doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych, związanych z nauczaniem zawodem,
  - e) tworzenie nowej oferty edukacyjnej, w tym wprowadzenie kształcenia w nowych zawodach i na nowych kierunkach w odpowiedzi na zbadane zapotrzebowanie rynku pracy;
  - f) modyfikację programów nauczania w poszczególnych zawodach i na kierunkach już istniejących;
  - g) wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania zawodowego;
  - h) włączenie pracodawców w system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
  - i) tworzenie klas patronackich w szkołach;
  - j) tworzenie w szkołach i placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów obejmujące wyposażenie pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego.
2. Realizacja wysokiej jakości staży i praktyk zawodowych dla uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego we współpracy z pracodawcami, w tym podniesienie kwalifikacji i kompetencji opiekunów praktykantów i stażystów u pracodawców w zakresie niezbędnym do realizacji staży i praktyk zawodowych.

W 2017 r. planowane jest ogłoszenie kolejnego konkursu w zakresie poprawy jakości, efektywności i atrakcyjności kształcenia zawodowego.

Planowane efekty:

- Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu;
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili kompetencje zawodowe po opuszczeniu programu;
- Liczba nauczycieli, którzy uzyskali/podnieśli kwalifikacje w zakresie doradztwa zawodowego;
- Liczba uczniów, którzy podnieśli, nabyli lub uzupełnili umiejętności praktyczne po opuszczeniu programu;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;
- Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie;
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego;
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie;
- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie uzyskiwania/podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa zawodowego;

- Liczba nauczycieli placówek kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, uczestniczących w praktykach i stażach u pracodawcy.

Wartości ww. wskaźników nie są możliwe do określenia na etapie planowania, ze względu na zróżnicowane tempo wdrażania projektów; wskaźniki będą na bieżąco monitorowane i zostaną wykazane w sprawozdaniu z realizacji RPD/Z na 2017 r.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu z SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Podmioty wyłonione w drodze konkursu.

CEL STRATEGICZNY 4: WZROST EFEKTYWNOŚCI REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY

Cel szczegółowy 4.1: Rozwój usług pośrednictwa pracy, w tym EURES, poradnictwa zawodowego, informacji zawodowej oraz informacji o rynku pracy

Zadanie 4.1.1 Upowszechnianie informacji zawodowej - Kujawsko – Pomorska Wojewódzka Komenda OHP

Opis zadania: Zadanie realizowane będzie poprzez udzielanie indywidualnych i grupowych porad zawodowych oraz informacji zawodowych dla młodzieży uczącej się oraz biernej zawodowo i bezrobotnej do 25 roku życia. Dodatkowo oferowane będą usługi pośrednictwa pracy dla młodzieży uczącej się oraz biernej zawodowo i bezrobotnej do 25 roku życia.

Planowane efekty:

- Liczba uczestnictw młodzieży do 25 roku życia objętej usługami poradnictwa zawodowego w zakresie indywidualnych i grupowych porad zawodowych – 10 364;
- Liczba uczestnictw młodzieży do 25 roku życia objętej usługami poradnictwa zawodowego w zakresie indywidualnych i grupowych informacji zawodowych - 27 206;
- Liczba młodzieży do 25 roku życia objętej usługami pośrednictwa pracy – 12 515.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Kujawsko – Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Kujawsko – Pomorska Wojewódzka Komenda OHP.

Podmioty realizujące zadanie: Jednostki organizacyjne Kujawsko – Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy OHP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Zadanie 4.1.2 Upowszechnianie informacji zawodowej – WUP w Toruniu

Opis zadania: Zadanie realizowane będzie poprzez:

- opracowywanie nowych i aktualizacja wcześniej wykonanych analiz sytuacji wybranych zawodów na regionalnym rynku pracy;
- upowszechnianie analiz/informacji o zawodach, adresowane do wybranych grup docelowych:
  - osób stojących przed wyborem bądź zmianą zawodu;
  - powiatowych urzędów pracy;
  - poradni psychologiczno-pedagogicznych;
  - organów prowadzących szkoły;

- dyrektorów, pedagogów i szkolnych doradców zawodowych ze szkół ponadgimnazjalnych;
- akademickich biur karier.

Upowszechnianie realizowane będzie drogą elektroniczną oraz poprzez udział pracowników Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu w spotkaniach organizowanych przez różne gremia (np.: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, powiatowe urzędy pracy, kuratorium oświaty, szkoły ponadgimnazjalne, biura karier uczelni wyższych regionu, organizacja pozarządowe).

Planowane efekty:

- Liczba informacji o zawodach (nowych) przygotowanych w 2017 r. – 15;
- Liczba aktualizacji informacji o zawodach w 2017 r. – 500;
- Liczba spotkań, w których będą brali udział pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu w 2017 r. – 20.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.1.3 Upowszechnianie informacji dotyczących regionalnego rynku pracy

Opis zadania: Przygotowywane analizy i prowadzone badania mają za zadanie dostarczenie informacji na temat sytuacji i kierunków zmian zachodzących na regionalnym rynku pracy. W tym celu publikacje przekazywane są: organom administracji samorządowej i rządowej odpowiedzialnym za politykę rynku pracy i edukację, członkom Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy, poradniom psychologiczno-pedagogicznym oraz innym zainteresowanym instytucjom i osobom.

Dodatkowym elementem upowszechniania informacji o rynku pracy będzie organizacja kampanii promocyjno-informacyjnej skierowanej do uczniów szkół gimnazjalnych w województwie. Celem jej będzie zachęcenie uczniów do zapoznania się z problematyką rynku pracy poprzez organizację konkursu na - *opis pracy w wymarzonym zawodzie*. Upowszechnianie informacji będzie odbywało się przede wszystkim drogą elektroniczną oraz za pośrednictwem strony internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Podstawowym źródłem danych przygotowywanych publikacji będą dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego oraz wyniki własnych badań socjologicznych.

Wyniki i wnioski płynące z prowadzonych badań i analiz wykorzystywane będą m.in. do:

- opiniowania nowych kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych,
- przygotowania i aktualizacji lokalnych informacji o zawodach,
- przygotowania i oceny projektów w ramach Osi I PO WER i Osi 8 RPO WK-P,
- planowania wydatkowania Krajowego Funduszu Szkoleniowego,
- planowania i organizacja szkoleń osób bezrobotnych,
- przygotowania diagnozy do Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia,
- przygotowania programu regionalnego,
- współpracy ze szkołami i uczelniami wyższymi,

- opracowania kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty,
- przygotowania informacji dla zainteresowanych osób i podmiotów.

Planowane efekty:

- Liczba przygotowanych publikacji dotyczących regionalnego rynku pracy – 16;
- Liczba przygotowanych publikacji tematycznych – 12;
- Liczba zrealizowanych badań – 3;
- Liczba przeprowadzonych konkursów dla gimnazjalistów – 1.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.1.4 Świadczenie i rozwijanie usług informacji i poradnictwa zawodowego

Opis zadania: Zadanie realizowane będzie poprzez:

- udzielanie indywidualnych porad i informacji z udziałem doradcy zawodowego adresowanych do osób bezrobotnych, poszukujących pracy, innych powyżej 18 roku życia i młodzieży uczącej się;
- prowadzenie zajęć grupowego poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, innych powyżej 18 roku życia i młodzieży uczącej się;
- współpracę z powiatowymi urzędami pracy w celu udzielenia im wsparcia w świadczeniu i doskonaleniu usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej;
- współpracę ze szkołami ponadgimnazjalnymi celem przygotowania uczniów do aktywnych zachowań na rynku pracy, tworzenia i doskonalenia szkolnych systemów orientacji i poradnictwa zawodowego, realizacji konkursu dla szkół zawodowych.

Planowane efekty:

- Liczba udzielonych indywidualnych porad – 1 900;
- Liczba uczestników zajęć grupowych – 5 000;
- Liczba spotkań, konsultacji, szkoleń dla doradców klienta zatrudnionych w powiatowych urzędach pracy – 12;
- Liczba spotkań merytorycznych i konsultacji dla szkolnych doradców zawodowych – 10.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.1.5 Rozwój serwisu internetowego urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego - tutajpraca.eu

Opis zadania: Serwis tutajpraca.eu jest nowoczesnym narzędziem wspierającym pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe. Klienci mogą samodzielnie redagować i zamieszczać oferty pracy, zakładać swoje profile, generować CV, zapisywać się na konsultacje z doradcami zawodowymi, pośrednikami pracy oraz na wydarzenia związane z rynkiem pracy. Serwis jest skuteczną i efektywną kosztowo formą rozpowszechniania informacji z różnych dziedzin np. o organizowanych wydarzeniach w województwie, w Polsce, o prowadzonych dla mieszkańców województwa kampaniach informacyjnych itp. Obecnie funkcjonuje automatyczny transfer ofert pracy z Centralnej Bazy Ofert Pracy (CBOP) do serwisu tutajpraca.eu, co przyczyniło się do zwiększenia liczby ofert pracy. Planowane jest utrzymanie transferu z CBOP, upowszechnianie usług serwisu tutajpraca.eu wśród pracodawców, agencji zatrudnienia, osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz młodzieży oraz kontynuacja prac modernizacyjnych serwisu.

Planowane efekty:

- Liczba ofert pracy opublikowanych w tutajpraca.eu – 25 000;
- Liczba zarejestrowanych osób poszukujących pracy – 2 500;
- Liczba zarejestrowanych firm – 140.

Sposób monitorowania: Statystyki portalu tutajpraca.eu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.1.6 Realizacja zagranicznego pośrednictwa pracy poprzez działania sieci EURES

Opis zadania: realizacja zadania będzie obejmować działania wspierające mobilność na europejskim rynku pracy tj. usługi na rzecz poszukujących pracy i pracodawców, w szczególności europejskie pośrednictwo pracy oraz informowanie o warunkach życia i pracy w krajach EOG i Szwajcarii. Usługi EURES są ogólnodostępne i bezpłatne. Mogą z nich korzystać wszystkie osoby zainteresowane pracą za granicą, jak również pracodawcy poszukujący pracowników z krajów EOG. Wykonywane zadanie przyczyni się do zwiększania wiedzy osób bezrobotnych, poszukujących pracy, pracodawców i partnerów społecznych oraz innych partnerów rynku pracy nt. realizowanych usług EURES. Realizacja usług EURES prowadzi do wzrostu świadomości nt. możliwości poszukiwania legalnego zatrudnienia w krajach EOG i Szwajcarii oraz pozyskiwania pracowników z tych krajów, wpływając tym samym na wzrost mobilności pracowniczej.

Planowane efekty:

- Liczba kontaktów z bezrobotnymi i poszukującymi pracy – 4 850;
- Liczba kontaktów z polskimi pracodawcami – 200;
- Liczba pozyskanych i udostępnionych ofert pracy za granicą w ramach sieci EURES – 1 100;

- Liczba pozyskanych i udostępnionych miejsc pracy za granicą w ramach sieci EURES – 6 050;
- Liczba opracowanych informacji nt. sytuacji wybranych zawodów na europejskim rynku pracy – 100;
- Liczba spotkań grupowych: targów pracy ze stoiskiem informacyjnym EURES/warsztatów/prelekcji – 20;
- Liczba międzynarodowych targów pracy przewidzianych do organizacji w 2017 r. – 1;
- Liczba kontaktów z instytucjami zewnętrznymi²³ – 350.

Sposób monitorowania: Raporty kwartalne z Bazy Monitoringu EURES, raporty miesięczne z Europejskiego Portalu Mobilności Zawodowej, dokumentacja własna Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

---

²³ Do instytucji zewnętrznych zalicza się: Gminne Centra Informacji, uczelnie wyższe, Biura Karier, związki zawodowe, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe, inne.

Cel szczegółowy 4.2: Rozwój dialogu i współpracy na rzecz wzrostu zatrudnienia w regionie

Zadanie 4.2.1 Współpraca z partnerami społecznymi

Opis zadania: Współpraca z członkami Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Toruniu oraz Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego m.in. w zakresie zarządzania środkami Funduszu Pracy i wypracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia jako elementu strategii rozwoju województwa.

Szkolenia dla członków WRRP z zakresu funkcjonowania regionalnego rynku pracy.

Planowane efekty:

- Liczba posiedzeń WRRP – 4;
- Odsetek członków WRRP przeszkolonych w 2017 r. – 100%;
- Liczba posiedzeń K-P WRDS z udziałem przedstawiciela Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu – 1

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.2.2 Realizacja projektu pozakonkursowego w ramach Poddziałania 9.4.2 „Koordynacja sektora ekonomii społecznej” RPO WK-P 2014-2020

Opis zadania: Celem realizacji projektu jest rozwój potencjału sektora ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim poprzez zwiększenie skuteczności i intensywności działań koordynujących. Wszystkie zaplanowane w projekcie działania przyczynią się do wzrostu roli ekonomii społecznej na poziomie województwa oraz do realizacji „Kujawsko-Pomorskiego Programu na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020” (KPPRES). Założenia projektu wpisują się w cel główny Programu jakim jest zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w woj. kujawsko-pomorskim. Działania w ramach projektu kierowane będą do podmiotów, o których mowa w art. 4, ust. 2 pkt. 2 i 3 ust. o spółdzielniach socjalnych, podmiotów ekonomii społecznej i ich pracowników i wolontariuszy, jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, oraz pracowników i wolontariuszy tych instytucji, instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej i ich pracowników i wolontariuszy, przedstawicieli sektora nauki i biznesu. Główne zadania zaplanowane do realizacji w ramach projektu to: integracja środowiska ekonomii społecznej, inspirowanie i wspieranie współpracy na rzecz ekonomii społecznej, upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie, reprezentowanie środowiska ekonomii społecznej, wdrażanie KPPRES oraz zapewnienie

funkcjonowania Regionalnego Komitetu Ekonomii Społecznej. Projekt jest zgodny z katalogiem obszarów wsparcia w zakresie koordynacji ekonomii społecznej określonych w „Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFR na lata 2014-2020”.

Planowane efekty:

- Liczba gmin, które uwzględniły w dokumentach strategicznych ekonomię społeczną – 15;
- Liczba porozumień zawartych w ramach sieciowania – 2;
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem w ramach sieciowania – 60;
- Liczba gmin objętych działaniami upowszechniającymi współpracę z podmiotami ekonomii społecznej – 20.

Sposób monitorowania: Na podstawie raportu SL2014.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Departament Wdrażania EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

Zadanie 4.2.3 Program Aktywizacja i Integracja

Opis zadania: Celem Programu Aktywizacja i Integracja (PAI) jest udzielenie kompleksowej pomocy osobom bezrobotnym, integracja społeczna służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów związanych z wykluczeniem społecznym. Program ma na celu rozwinięcie umiejętności psychospołecznych, budowanie prawidłowych relacji z otoczeniem, powrót do aktywności społecznej i zawodowej jego uczestników. Uczestnikami Programu będą osoby bezrobotne, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, dla których został ustalony III profil pomocy, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej w szczególności realizujące kontrakt socjalny zgodnie z przepisami o pomocy społecznej. Program Aktywizacja i Integracja obejmie dwa bloki działań:

- Blok aktywizacja - w ramach, którego powiatowy urząd pracy udzieli bezrobotnemu wsparcia polegającego na przygotowaniu go do lepszego radzenia sobie na rynku pracy oraz skieruje bezrobotnego do wykonywania prac społecznie użytecznych;
- Blok integracja - w ramach, którego bezrobotny objęty zostanie warsztatami (zajęciami grupowymi), które realizowane będą przez instytucje pożytku publicznego na zlecenie powiatowych urzędów pracy. Działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych będą służyły kształtowaniu ich aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym.

Planowane efekty:

- Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w ramach programu w 2017 r. – 225.

Sposób monitorowania: Sprawozdanie powiatowych urzędów pracy z realizacji programu.

Podmioty realizujące zadanie: Powiatowy Urząd Pracy w: Tucholi, Mogilnie, Świeciu, we Włocławku, Sępólnie Krajeńskim, Żninie oraz Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia.

Zadanie 4.2.4 Rozwój współpracy z agencjami zatrudnienia

Opis zadania: Informowanie agencji zatrudnienia, działających i nowopowstałych, o możliwościach współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Toruniu m.in. poprzez umożliwienie wzięcia udziału w targach pracy i innych podobnych wydarzeniach, rozpowszechnianie ofert pracy, organizowanie spotkań informacyjnych dla osób poszukujących pracy, zapewnienie dostępu do serwisu tujestpraca.eu.

Planowane efekty:

- Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych – 15;
- Liczba współorganizowanych Targów Pracy – 4.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmiot realizujący zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Zadanie 4.2.5 Rozwój współpracy między WUP w Toruniu a Biurami Karier

Opis zadania: Zadanie obejmować będzie:

- organizację cyklicznych spotkań z Biurami Karier uczelni wyższych funkcjonujących w regionie, w ramach których prowadzona będzie: analiza wybranych kierunków kształcenia wyższego (i odpowiadających im zawodów) w kontekście ich sytuacji na regionalnym rynku pracy, zapotrzebowanie na informacje zawodową studentów, absolwentów i doradców zawodowych;
- realizacja oferty szkoleniowej adresowanej do pracowników Biur Karier - zajęcia warsztatowe dla pracowników Biur Karier z zakresu wybranych zagadnień poradnictwa zawodowego świadczonego na rzecz studentów i absolwentów uczelni wyższych, wielokulturowości;
- realizacja oferty szkoleniowej adresowanej do studentów - zajęcia warsztatowe dla studentów i absolwentów w ramach: Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery (OTK), targów pracy organizowanych przez uczelnie wyższe naszego regionu, indywidualnego poradnictwa zawodowego, w tym wsparcia psychologicznego.

Działania podejmowane w ramach zadania powinny racjonalizować zachowania studentów i absolwentów na rynku pracy, mieć wpływ na wybór przez nich specjalizacji w ramach studiowanych kierunków, uświadamiać konieczność budowania zasobu kompetencji oczekiwanych na rynku pracy.

Planowane efekty:

- Liczba spotkań z Biurami Karier planowanych do zorganizowania przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu w 2017 r. – 4;
- Liczba warsztatów planowanych do zorganizowania przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu dla doradców zatrudnionych w Biurach Karier – 2;
- Liczba pracowników Biur Karier, którzy uczestniczyć będą w 2017 r. w warsztatach/seminariach – 10;

- Liczba warsztatów, które zostaną zorganizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu dla studentów i absolwentów w ramach OTK i targów pracy organizowanych przez uczelnie wyższe naszego regionu – 2;
- Liczba studentów, którzy uczestniczyć będą w 2017 r. w warsztatach i skorzystają z indywidualnego poradnictwa zawodowego, w tym ze wsparcia psychologicznego – 50.

Sposób monitorowania: W oparciu o dokumentację własną Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania/zgłaszająca zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

Podmioty realizujące zadanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Biura Karier uczelni wyższych województwa kujawsko-pomorskiego.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja zadań ujętych w RPD/Z na 2017 r. będzie finansowana ze środków krajowych i zagranicznych. W ramach krajowych środków publicznych wyróżniono budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz fundusze celowe, w tym w szczególności: Fundusz Pracy i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ramach środków zagranicznych głównym źródłem finansowania zadań są środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W tabeli finansowej zostały zawarte dane dotyczące środków przeznaczonych na finansowanie zadań RPD/Z na 2017 r., na podstawie informacji przesłanych przez poszczególne podmioty realizujące te zadania.

Tabela nr 1 Finansowanie zadań realizowanych w ramach RPD/Z na 2017 r.

Numer zadania	Wydatki ogółem 2017	Z tego												
		Środki krajowe							Środki zagraniczne					
		razem	FP	PFRON	budget państwa	budget jst	środki prywatne	inne środki	razem	EFS	EFRR	EFROW	inne środki	
0	1=2+10	2=3+...+8	3	4	5	6	7	8	9=11+12+13+13	10	11	12	13	
1.1.1*	94 668,18 zł	94 668,18 zł	94 668,18 zł											
1.1.2	75 290 800 zł	75 290 800 zł	75 290 800 zł											
1.1.3	63 059 909,00 zł	5 114 159,00 zł	5 114 159,00 zł							57 945 750,00 zł	57 945 750,00 zł			
1.1.4	18 420 000,00 zł	1 494 000,00 zł				573 000,00 zł	921 000,00 zł			16 926 000,00 zł	16 926 000,00 zł			
1.1.5**	x	x			x					x				x
1.1.6	51 908 212,00 zł	7 786 232,00 zł	7 786 232,00 zł							44 121 980,00 zł	44 121 980,00 zł			
1.1.7	14 512 204,00 zł	2 176 831,00 zł			1 451 220,00 zł		725 611,00 zł			12 335 373,00 zł	12 335 373,00 zł			
1.1.8	4 596 799,00 zł	689 520,00 zł			459 680,00 zł		229 840,00 zł			3 907 279,00 zł	3 907 279,00 zł			
1.1.9 ***	4 040 765,46 zł	606 114,82 zł			404 076,55 zł			202 038,27 zł		3 434 650,64 zł	3 434 650,64 zł			
1.1.10 ***	9 226 119,91 zł	1 383 917,99 zł						1 383 917,99 zł		7 842 201,92 zł	7 842 201,92 zł			
1.1.11 ***	430 355,28 zł	64 553,29 zł						64 553,29 zł		365 801,99 zł	365 801,99 zł			
1.2.1	6 919 000,00 zł	6 919 000,00 zł		6 475 000,00 zł		444 000,00 zł								
1.2.2	5 000,00 zł	5 000,00 zł		5 000,00 zł										
1.2.3	3 772 795,00 zł	3 772 795,00 zł		3 772 795,00 zł										
1.2.4	157 915 210,92 zł	157 915 210,92 zł		157 915 210,92 zł										
1.2.5	15 318 688,64 zł	15 318 688,64 zł		15 318 688,64 zł										
1.3.1 ***	98 451,96 zł	14 767,79 zł						14 767,79 zł		83 684,17 zł	83 684,17 zł			
1.3.2 ***	5 777 864,38 zł	866 679,66 zł						866 679,66 zł		4 911 184,72 zł	4 911 184,72 zł			
1.3.3 ***	2 714 181,96 zł	407 127,30 zł			271 418,20 zł			135 709,10 zł		2 307 054,67 zł	2 307 054,67 zł			
1.3.4 ***	13 167 586,48 zł	1 975 137,97 zł			1 316 758,65 zł			658 379,32 zł		11 192 448,51 zł	11 192 448,51 zł			
1.4.1	4 072 058,55 zł	610 808,78 zł			610 808,78 zł					3 461 249,77 zł	3 461 249,77 zł			
1.4.2 ***	10 768 926,39 zł	1 615 338,96 zł			1 076 892,64 zł			538 446,32 zł		9 153 587,43 zł	9 153 587,43 zł			
1.4.3**	x	0,00 zł												
1.4.4**	x	x			x								x	
1.4.5**	x	x			x								x	
2.1	8 560 000,00 zł	8 560 000,00 zł	8 560 000,00 zł											
2.2	50 000,00 zł	7 500,00 zł				7 500,00 zł				42 500,00 zł		42 500,00 zł		
2.3 ***	3 885 666,80 zł	582 850,02 zł						582 850,02 zł		3 302 816,78 zł	3 302 816,78 zł			
3.1.1**		0,00 zł								x				
3.1.2	20 000,00 zł	20 000,00 zł	20 000,00 zł											
3.1.3 ***	2 975 947,91 zł	446 574,19 zł			297 594,79 zł			148 979,40 zł		2 529 555,72 zł	2 529 555,72 zł			
3.1.4 ***	17 700 511,52 zł	2 655 076,73 zł			1 770 051,15 zł			885 025,58 zł		15 045 434,79 zł	15 045 434,79 zł			
4.1.1**	x	x	x											
4.1.2**	x	x	x											
4.1.3	137 000,00 zł	137 000,00 zł	137 000,00 zł											
4.1.4**	x	x	x											
4.1.5	2 000,00 zł	2 000,00 zł	2 000,00 zł											
4.1.6	40 000,00 zł	40 000,00 zł	40 000,00 zł											
4.2.1	22 000,00 zł	22 000,00 zł	22 000,00 zł											
4.2.2	698 444,00 zł	104 766,60 zł				104 766,60 zł				593 677,40 zł	593 677,40 zł			
4.2.3	228 438,00 zł	228 438,00 zł	228 438,00 zł											
4.2.4	15 000,00 zł	15 000,00 zł	15 000,00 zł											
4.2.5**	x	x	x											
OGÓLEM	496 444 605,34 zł	296 942 556,84 zł	97 310 297,18 zł	183 486 694,56 zł	7 658 500,76 zł	1 129 266,60 zł	1 876 451,00 zł	5 481 346,74 zł	199 502 230,51 zł	199 459 730,51 zł	42 500,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

* - Kwota Funduszu Pracy bez Środków Rezerwy

** - poziom wydatków niemożliwy do oszacowania na etapie opracowania RPD/Z na 2017 r. (X - wskazanie źródeł finansowania).

*** - na etapie planowania niemożliwe jest wskazanie, z jakich źródeł będzie pochodził wkład własny w projektach, w związku z czym został wskazany w kolumnie inne środki

V. MONITORING REGIONALNEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA 2017 ROK

Monitoring realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2017 rok prowadzony będzie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu w następujący sposób:

- Podmiot sprawozdający (jednostka zgłaszająca zadanie), na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów zadania, złoży roczne sprawozdanie o jego realizacji, w terminie do 31 marca 2018 r. Sprawozdanie roczne będzie zawierać następujące części:
  - nazwę zadania – zgodnie z przyjętą w RPD/Z na 2017 r.,
  - charakterystykę realizowanego zadania (realizatorzy, podjęte i zrealizowane działania),
  - wartość środków wydatkowanych na realizację zadania wraz ze źródłem/-ami finansowania,
  - uzyskane efekty, w ujęciu ilościowym i jakościowym,
  - wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji zadania.
- Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, na podstawie informacji zebranych od podmiotów sprawozdających, sporządzi w terminie do 30 kwietnia 2018 r. sprawozdanie z realizacji RPD/Z na 2017 r.

W ramach monitoringu RPD/Z na 2017 r. prowadzona będzie analiza i ocena stopnia osiągnięcia efektów zaplanowanych w poszczególnych zadaniach, a także ocena postępu realizacji celów, dokonywana w oparciu o zestaw wskaźników przedstawionych w tabeli nr 2.

Ww. wskaźniki służą ocenie postępów dokonanych w ramach poszczególnych celów strategicznych RPD/Z na 2017 r. (wskaźniki główne). Natomiast stopień realizacji celów długookresowych będzie monitorowany za pomocą wskaźników kontekstowych obrazujących sytuację na rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego zawartych pod tabelą.

Tabela nr 2 Dane wyjściowe do monitoringu realizacji celów strategicznych RPD/Z na 2017 r.

Wskaźnik	Źródło danych	Jednostka miary	Wartość wskaźnika na koniec 2016 r.
CEL STRATEGICZNY 1: ZMNIJSZENIE LICZBY OSÓB BEZROBOTNYCH			
Stopa bezrobocia rejestrowanego	GUS	%	12,1
Liczba osób bezrobotnych	WUP	osoby	98 522
Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	57,5
Udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	14,4
Udział bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	28,1
Udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	25,7
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	59,3
Udział bezrobotnych niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	WUP	%	4,6
Wskaźnik aktywizacji ²⁴	WUP	%	26,1
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	GUS	liczba	82 ²⁵

²⁴ Stosunek liczby osób podejmujących udział w wybranych formach aktywizacji (zatrudnienie subsydiowane, szkolenia, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i prace społecznie użyteczne) do liczby osób nowozarejestrowanych w danej kategorii bezrobotnych. Od 2015 r. do wybranych form aktywizacji należy także skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych.

²⁵ Dane za 2015 r.

Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach RPDZ/2016 (ogółem) ²⁶ : - w tym samozatrudnienie	WUP	liczba	-
CEL STRATEGICZNY 2: WZMOCNIENIE KONKURENCYJNOŚCI I ADAPTACYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW			
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON ogółem	GUS	liczba	194 099
CEL STRATEGICZNY 3: PODNIESIENIE POZIOMU KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH MIESZKAŃCÓW REGIONU			
Osoby dorosłe w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu i szkoleniu	GUS	%	2,8 ²⁷
Udział bezrobotnych bez zawodu w ogóle bezrobotnych	WUP	%	14,9
Liczba wspartych przedsiębiorstw w ramach RPD/Z na 2016 ²⁸	WUP	liczba	-
CEL STRATEGICZNY 4: WZROST EFEKTYWNOŚCI REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY			
Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej programów rynku pracy	WUP	%	72,8 ²⁹
Liczba bezrobotnych przypadająca na jednego pośrednika pracy zatrudnionego w urzędzie pracy (PUP i WUP)	WUP	osoby	343
Liczba bezrobotnych przypadająca na jednego doradcę zawodowego zatrudnionego w urzędzie pracy (PUP i WUP)	WUP	osoby	583
Przeciętny czas poszukiwania pracy przez bezrobotnego w miesiącach	GUS (BAEL)	miesiąc	11,3 ³⁰

²⁶ Liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku udzielenia jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej oraz środków na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy. Określenie wartości wskaźnika możliwe będzie w maju 2017 r.

²⁷ Wartość wskaźnika w 2015 r.

²⁸ Liczba przedsiębiorstw, które wsparło m.in. w formie doradztwa, szkoleń, świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy, finansowania inwestycji w mikroprzedsiębiorstwach, udostępnienia infrastruktury inkubatorów przedsiębiorczości. Określenie wartości wskaźnika możliwe będzie w maju 2017 r.

²⁹ Wartość wskaźnika w 2015 r.

³⁰ Wartość wskaźnika w 2015 r.

Liczba agencji zatrudnienia w regionie	WUP	liczba	342
--	-----	--------	-----

Wskaźniki kontekstowe dotyczące monitorowania długookresowych celów działań podejmowanych w ramach realizacji RPD/Z na 2017 r. obrazujące sytuację na rynku pracy województwa

- Współczynnik aktywności zawodowej (wg BAEL):
  - ogółem (osoby w wieku 15 lat i więcej),
  - kobiet;
  - mężczyzn;
  - osób w wieku 15-24 lata;
  - osób w wieku 55 lat i więcej;
  - osób w wieku 55-64 lat;
  - osób w wieku 65 lat i więcej.
- Stopa bezrobocia (wg BAEL):
  - ogółem (osoby w wieku 15 lat i więcej);
  - kobiet;
  - mężczyzn;
  - osób w wieku 15-24 lata;
  - osób w wieku 55 lat i więcej.
- Wskaźnik zatrudnienia (wg BAEL):
  - ogółem (osoby w wieku 15 lat i więcej),
  - kobiet w wieku 55 lat i więcej;
  - mężczyzn w wieku 55 lat i więcej;
  - osób w wieku 20-64 lata;
  - osób w wieku 15-24 lata;
  - osób w wieku 55 lat i więcej;
  - osób w wieku 55 -64 lat;
  - osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata.
- Liczba pracujących ogółem wg BAEL.
- Udział osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie bezrobotnych (MPiPS-01).

Indeks użytych skrótów

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAEL – Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BK – Biura Karier
BPO – outsourcing usług biznesowych (ang. *business process outsourcing*)
CBOP – Centralna Baza Ofert Pracy
CIS – Centrum Integracji Społecznej
CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CIiPKZ – Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
EURES – Europejskie Służby Zatrudnienia (ang. *European Employment Service*)
FP – Fundusz Pracy
GUS – Główny Urząd Statystyczny
IPD – Indywidualny Plan Działania
ISCED - Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Kształcenia (International Standard Classification of Education)
JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego
KFS – Krajowy Fundusz Szkoleniowy
KKZ – Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe
K-P WRDS – Kujawsko - Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego
KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
KSU – Krajowy System Usług
KUZ – Kurs Umiejętności Zawodowych
LGD– Lokalna Grupa Działania
LSR– Lokalna Strategia Rozwoju
MMŚP – Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MZDiN – Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych
NEET – osoby niezatrudnione, nie uczestniczące w edukacji lub szkoleniu (ang. *not in education, employment, or training*)
OHP – Ochotnicze Hufce Pracy
OTK – Ogólnopolski Tydzień Kariery
OWES – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej
PAI – Program Aktywizacja i Integracja
PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PK – Punkty Konsultacyjne
PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSZ – Publiczne Służby Zatrudnienia
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
RLKS– Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RPD/Z – Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia
RPO WK-P – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego
SL2014 – Centralny System Informatyczny wspierający realizację programów operacyjnych realizowanych w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020
SRW K-P – Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020
UE – Unia Europejska
UM WK-P – Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu
US – Urząd Skarbowy
WBiA – Wydział Badań i Analiz
WRRP – Wojewódzka Rada Rynku Pracy
WTZ- Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP - Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ - Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Problemy i wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego zidentyfikowane w RPDZ w obszarze rynku pracy	Priorytety/cele strategiczne/kierunki działań/przedsięwzięcia strategii rozwoju województwa realizowane przez RPD/Z na 2017 r.	Powiązania z innymi programami rozwoju	Wskaźniki monitoringu SRW K-P*, na które oddziałuje RPD/Z na 2017 r.
NISKI POZIOM ZATRUDNIENIA	<p>Priorytet: Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel strategiczny: Gospodarka i miejsca pracy</p> <p>Kierunki działań: 1. Wzrost zatrudnienia</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba pracujących ogółem (2) ▪ udział pracujących w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (3) ▪ współczynnik aktywności zawodowej (3) ▪ wskaźnik zatrudnienia (3) ▪ wskaźnik zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia (3) ▪ wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-24 lata (3) ▪ wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata (3) ▪ wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata (3)
WYSOKA STOPA BEZROBOCIA			<ul style="list-style-type: none"> ▪ stopa bezrobocia rejestrowanego (1) ▪ udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w ogólnej liczbie bezrobotnych (2)

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych (3)
<p>WYSOKIE BEZROBOCIE WŚRÓD KOBIET, OSÓB MŁODYCH, OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH</p>			<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział bezrobotnych w wieku 25-34 w ludności w tym wieku (2) ▪ wskaźnik liczby kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka na 10 000 mieszkańców (2) ▪ udział bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 55 lat i więcej (2) ▪ udział bezrobotnych zarejestrowanych w wieku 55 lat i więcej w ogólnej liczbie bezrobotnych (3) ▪ udział kobiet powracających do pracy po urodzeniu dziecka (3)
<p>WYSOKI POZIOM WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO Z POWODU BEZROBOCIA</p>	<p>Priorytet: Nowoczesne społeczeństwo Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi Kierunki działań: 2. Promocja aktywności społecznej, samorozwoju i idei kształcenia przez całe życie</p>	<p>Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Społecznego Kujawsko-Pomorski Program Polityki Społecznej na lata 2013-2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udział osób bezrobotnych długotrwale zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym (3) ▪ wskaźnik zagrożenia ubóstwem trwałym (3) ▪ korzystający ze świadczeń pomocy społecznej (3)

	5. Tworzenie warunków rozwoju społecznego osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnych 6. Promocja i rozwój ekonomii i przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości	Równe Szanse. Program Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych do 2020 roku Kujawsko-Pomorski Program na rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020	
STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA			<ul style="list-style-type: none"> liczba korzystających z poradnictwa zawodowego skierowanego do osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia (3)
NISKI POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	<p>Priorytet: Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel strategiczny: Gospodarka i miejsca pracy</p> <p>Kierunki działań: 1. Wzrost zatrudnienia; 6. Rozwój sektora instytucji otoczenia biznesu</p>	Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (3) liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON ogółem (3) liczba nowo utworzonych miejsc pracy (3) przyrost miejsc pracy (3)
NISKA TRWAŁOŚĆ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH			
NIEDOSTOSOWANIE STRUKTURY KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO DO POTRZEB PRACODAWCÓW	<p>Priorytet: Nowoczesne społeczeństwo</p> <p>Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi</p> <p>Kierunki działań: 23. Rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego</p> <p>Przedsięwzięcia: 26. Opracowanie i wdrożenie systemu wewnątrzszkolnego</p>	Kujawsko-Pomorski Program Rozwoju Edukacji	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem do liczby osób bezrobotnych ogółem (3)

	poradnictwa zawodowego dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych 27. Opracowanie i wdrożenie systemu współpracy szkół ponadgimnazjalnych i wyższych z pracodawcami		
--	---	--	--

* Poziomy monitoring SRW:

- (1) - Monitoring ogólnego poziomu rozwoju województwa
- (2) - Monitoring realizacji celów strategicznych
- (3) - Monitoring szczegółowych procesów rozwoju i struktur województwa
- (4) - Monitoring realizacji przedsięwzięć zidentyfikowanych w Strategii

Cel strategiczny Gospodarka i miejsca pracy - Przedsięwzięcia (oddziaływujące na RPD/Z na 2017 r.):

2. Wykorzystanie obszarów zdegradowanych i terenów przemysłowych na cele tworzenia przestrzeni inwestycyjnych; 3. Rozwój specjalnych stref ekonomicznych; 14. Rozwój Parków Technologicznych i Przemysłowych, jako przygotowanej przestrzeni do rozwoju firmy.